

SITUATION

S T H L M

#245

JANUARI 2018
ÅRGÅNG 23

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

SHITKID

STADENS
BAKTERIER

FAMILJEN KAOS

TVINGAD TILL DET
ATT LEVA MED SIN OCD

LENA

UTRYMME
FÖR VISSA

"Genom att ha uppträtt som ett riktigt as i decennier förändrar plötsligt Harvey Weinstein hela kvinnorörelsen, det är inte klokt."

OLIN

NALEN

TACK FÖR 2017!

Under 2017 har vi arrangerat mängder av konserter, konferenser och företagsevent. Vi har också renoverat Nalen Restaurang och satsat rejält på hållbarhet med bland annat fler ekologiska produkter och råvaror till vårt restaurang- och festkök. Internationella artister som Banks, Beth Hart, Kehlani och The Naked and Famous, samt svenska artister som Avantgardet, Eric Gadd, Loney Dear och Moneybrother spelade här under året.

Nu vill vi leverera ännu fler starka konsertupplevelser. Därför påbörjade vi i slutet av 2017 en ombyggnation av vår minsta scen, Nalen Klubb, som nu får ökad publikkapacitet. Vi vill kunna bjuda på stans bästa konsertupplevelser och ser framför allt detta som en investering och satsning i Stockholms kulturutbud.

Vi hoppas att ni följer med oss in i 2018, som dessutom blir något av ett jubileumsår. Inte nog med att Nalenhuset firar 130 år, Nalen i sin nuvarande form fyller dessutom 20 år – 20 fantastiska år tillsammans med alla er som på ett eller ett annat sätt besökt oss.

Tack, och vi ses!

JOEL NILSSON

18 "JAG KÄNNER STOR SYMPATI OCH STÄLLER MIG HELT BAKOM ALLA SOM BERÄTTAR OM DET FRUKTANSVÄRDA SOM DE HAR VARIT MED OM."

Lena Olin skulle läst den sista texten på #tystnadtagnin på Södra teatern, men taxin hann inte fram i tid.

MAGNUS SANDBERG

34 "FRÅGAN OM EXKLUDERANDE DESIGN ÄR PROBLEMATISK."

Mohammad Sarraf, doktor i samhällsplanering vid Uppsala universitet.

EMMA HANQUIST

28 "OCD KAN FÖRSTÖRA EN PERSONS LIV."

Joakim Larsen, ambassadör för Hjärnkoll.

12 ShitKid

"Bara för att jag är tjej och gör rock måste jag vara nån riot girrrl."

14 Stadens bakterier

Under fem år ska bakterierna i Stockholm kartläggas. Först ut är tunnelbanan. Nästa topsning – SL-korten.

44 Mer våld mot kvinnor

Drogmiljön i Stockholm-Vancouver jämförd.

56 Svepet

Familjen Kaos 10 kvällar på Södra teatern, Hannes Holm hörde Ted genom väggen, Sofia Ehring, Watains Erik Danielsson om nya plattan, Jessica Bab Bonde samlar berättelser om förintelsen, Staffan Valdemar Holm, Zelda med mera.

7 Alexander Löfmark

Skrev materialet till kommande plattan i en lägenhet i Örnberg.

8 Gata fram och tillbaka

Jan Inghes torg fick namnet kortat när det blev för krångligt med adresserna.

10 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

11 Krönika: Maria Hagström

Om vintern.

40 Krönika: Ulf Stolt

På andra sidan sargen.

42 Min plats i stan

Karin Grahn tar sin bulldogg till Johannelundstoppen.

55 Korsord

63 Dåtids sthlm

Januari 1969.

64 Brilljant

Ortens bästa poet Jami Faltin.

66 På hörnet

Stieg Trenters torg/Farsta strandplan.

Erik Danielsson,
Watain.

PERSBILLO

Nytt år, ny årgång, nytt nummer.

Kakflorstunt snölager i korsningen Maria Prästgårdsgata. Tolv dagar kvar av året. Ytterligare knappt tre hyllmeter tidning som buntats på de tre nedre etagen av hyllkonstruktionen på redaktionsväggen; på golvet under 13 buntar med ännu äldre nummer som successivt flyttats ner och undan när nya getts plats.

Ännu ett år som gått, tolv tidningar om 68 sidor varje månad, som adderats till den långsamma och pågående berättelsen om Stockholm och situationen här som är Situation Sthlm.

Jag tittar i tidningsshyllan. Minns olika saker från produktionerna. Som filmen som bajenfans la ut på Instagram när Magnus Carlson – han var

på omslaget i januari – överraskade en av säljarna med ett säsongskort. Eller när fotografen efteråt berättade att Lisa Ekdahl sjöng och spelade några låtar i köket så det skulle bli bra bilder och se naturligt ut. Och alla olika förvarningar om hur det skulle kunna bli och gå till under intervjun på ett hotellrum i Göteborg med Henrik Berggren – han la sig och vilade, en powernap mellan samtal och fotografering bara, det var allt. Eller Nour El Rafai som förväxlade dagar för intervjun och skändes och var oerhört bedrövad över det, sedan blev det jättebra när det skedde en ny dag.

Nu är det 2018. Årets första nummer. Och det är i och med det här numret som det vänder. Sedan

sommaren har vi legat i framkant, i augusti är tanken redan i oktober, jul är någonting vi börjar planera redan i slutet av oktober.

Men från och med nu ligger vi före, möter våren tidigt och ser in i sommaren redan i slutet av april.

VI BÖRJAR 2018 med Lena Olin på omslaget. Hon är tämligen nyinflyttad till Stockholm igen och återkommen till teaterscenen. Hon har minnen – både goda och mindre goda – från flera olika delar av staden. Och börjar också märka hur hon blir alltmer invand i det svenska för varje dag.

ShitKid bor i ett kollektiv i Bromma och spelar in vad hon kallar för "grunge-punk" i sin morfars gamla

Volvo som hon lånat. Släpper ny ep i januari.

Exkluderande design ska hålla vissa människor borta från offentliga utrymmen. För alla är inte välkomna överallt. Och det är inte meningen att alla ska vara det.

Och så finns det bakterier i stan som man nu för första gången forskar kring. Fem år ska man hålla på och man börjar i tunnelbanan. I nästa steg hoppas man kunna topsa SL-korten.

Mot 2019.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationist "Det är så otroligt viktigt att det finns forum där alla samhällets medlemmar får synliggöras."

PRIVAT

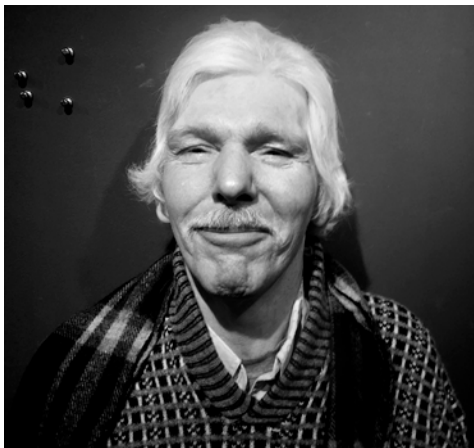
Emma Hanquist

GÖR: Frilansande illustratör

"**EFTER FEM ÅR** i Göteborg och sex år i Stockholm har jag till slut återvänt till min barndomsö Gotland. Jag har jobbat som frilansande illustratör de senaste tio åren och arbetar främst med olika tidningar. Bland annat har jag tidigare gjort bilder till Faktum, som är Götalands gatutidning, så det känns fint att nu få illustrera för Situation Sthlm.

Det är så otroligt viktigt att det finns forum där

alla samhällets medlemmar får synliggöras. Och som illustratör har jag därför ett stort ansvar att göra bilder som är inkluderande. Förra året gav jag, tillsammans med författaren Lina Ekdhall, ut barnboken *Vi smular vi härmar en gök* där jag illustrerade barn i alla färger och former – likt verkligheten runtomkring oss. Alla måste få en chans att synas."

JOHAN OLSSON

Roland Johansson

GÖR: Säljer tidningen på Östermalmstorg

"**JAG KÖPTE FÖRSTA** numret av Dagge på Götgatan vid Skanstull 1995 på hösten. Sen blev det att jag halkade in på säljet av tidningen nångång 1997, det var på nåt ställe där hemlösa var då som nån kom och informerade om tidningen. Då kostade den 20 kronor. Redaktionen låg på Roslagsgatan. Jag minns att det var en lucka i golvet där vi lastade ner tidningar när nya numret kom. På den

tiden stod jag vid Odenplan, jag var runt lite överallt på den tiden, och utanför NK – på förmiddagen Odenplan och sen ner till NK efter lunch. Man blev jättebra bemött när man sålde tidningen, det var en helt annan stämning på stan då, sen kanske 2005 ändrades det lite. Men folk har alltid varit bra mot oss som säljer tidningen. Vi har Stockholmarna med oss."

REDAKTION**Chefredaktör****och ansvarig utgivare**

Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Reporter

Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Art Director

Johan Olsson

Webbredaktör

Jenny Lindroth

Redaktionsråd

David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektör

Helena Gunnarsson

Medverkande skribenter

Henrik Emilson

Medverkande fotografer**och illustratörer**

Emma Hanquist, Anneli Hildonen,
Anne-Li Karlsson, Henric Lindsten,
Joel Nilsson, Magnus Sandberg,
Jesper Waldersten.

Praktikant

Laura Pynnönen

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida

www.situationsthlm.se

E-post

red@situationsthlm.se

Tryck

V-Tab 2015

Räckvidd

1 177 000 läsare
(Orvesto konsument 2017:2)

Uppplaga

22 500 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION**VD**

Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Ekonomi

Scanena international AB
Anna Berkus Kolte 0733-16 21 55
Magdalena Lilja 070-224 00 42
ekonomi@scanena.se

Adress

Timmermansgatan 38
118 55 Stockholm

Tel

08-545 953 81

Fax

08-668 79 09

Organisationsnummer

55 66 49-107 1

Plusgiro/Bankgiro

pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET

Verksamhetschef, sociala verksamheten
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare

Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jonas Svensson
jonas@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution

08-545 953 81

Öppettider

Måndag till fredag kl. 8–15
Lördag kl. 10–14

Plusgiro/Bankgiro

pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisations-nummer

8024 11-14 97

ANNONSERING**& PRENUMERATION**

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Catharina Persson
catharina.persson@mediakraft.se
tel. 070-421 02 80

Robert Wallner
robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration

12 nummer kostar 660 kronor

E-post

situationsthlm@pressdata.se

LÅT MARKKU TA ÖVER DITT LIV.

Låna ut dina sociala medier-konton till en av våra säljare och hjälp oss nå fler stockholmare. Dela ett inlägg på situationsthlm.se/bortglomda

SITUATION
S T H L M

HUVUDSTAN

Samlad gatukonst i Botkyrka

SUBTOPIA Det började med att den kände belgiske gatukonstnären ROA ville göra en målning på en vägg i Subtopia i Botkyrka. Han målar i svartvitt och ofta i form av ett djur med anknytning till platsen. Det blev en grävling. Sedan dess har fler kända gatukonstnärer från hela världen bidragit med verk. I dagsläget finns 19 målningar i det stora utomhusgalleriet och 18 av dem finns samlade på en karta som går att ladda ner för den som vill gå på konstvandring.

I kartan finns också beskrivningar både av verken och av konstnärerna.

– Platsen har blivit en nod för världens gatukonstnärer. Här kan de samla sina verk bredvid andras. Den senaste och 19:e målningen av den argentinska Caro Pepe är så färsk att vi inte fått med den på kartan än. Men den är lätt att hitta ändå när man går konstrundan,

säger Paulina Sokolow.

Hur stor är den minsta målningen?

– Den är pytteliten, bara 10-15 cm. Det är en gestaltning av små figurer som också har en skugga av

sina konturer på marken framför.

Kartan till konstverken finns på subtopia.se. Och utställningen är öppen alla dagar och i alla väder.

GERD ERIKSSON

"Fy för helvete, har hon verkligen blivit stenad?" 'Ja, det ser ut så.'"

Efter 5.44, de första replikerna i sista säsongens första avsnitt av *Bron*.

Hundra års familjeterapi

SAMTAL Den 23 januari finns det möjlighet att träffa par- och familjeterapeuterna Anders Nyman och Allan Linnér på Stockholms stadsbibliotek. De är psykologer och psykoterapeuter och har tillsammans hundra års erfarenhet av familjeterapi. De kommer att föreläsa och samtala om sin nya bok *Kärlekens koreografi* och varför detta med kärleksrelationer är så svårt och hur man håller liv i dem.

Vad är största skillnaden i vad folk tar upp på parterapin i dag jämfört med för 25 år sedan?

– Styvfamiljsituationen – de utvidgade familjerna fanns inte då eftersom folk inte skilde sig i samma utsträckning, säger Allan Linnér.

I boken ger de verktyg för hur par ska kunna samtala på ett annat sätt, lättare lösa konflikter och bli bättre på att möta svårigheter vad det gäller sex, gränser, makt, intimitet, ekonomi och arbetsfördelning.

GERD ERIKSSON

Mer och dyrare lokaltrafik

TRAFIK Det har knappast undgått någon som åker kollektivt att SL höjer biljetpriserna med 3,3 procent 9 januari. Men hur går det till när alla spärrar och apparater ställs om till den nya taxan?

– Klockan 00.01 9 januari skickar vi ut en uppdatering elektroniskt till alla maskiner. Vi vill inte berätta exakta detaljer om hur uppdateringen görs, men det funkar på samma sätt som

MELKER LAMSSON

när man får automatiska uppdateringar till ett virusprogram i datorn, säger Claes Keisu på SL.

Vad får vi för höjningen?

– Totalt införs 28 000 nya avgångar i busstrafiken varje månad och pendeltågstrafiken utökas med 20 procent, vilket innebär att det flesta linjer går varje kvart.

Är det fler som reser kollektivt?

– Vi har mätningar från januari till november 2017 och antalet påstigande har ökat jämfört med samma period 2016. På pendeltågen med 3,2 procent, buss med 2,3 och tunnelbanan med 1,4 procent.

Antal påstigningar en vanlig vinterdag 2016 i all kollektivtrafik var 2,9 miljoner.

GERD ERIKSSON

Udda vandringar på Naturhistoriska

UTSTÄLLNING Varje söndag har Naturhistoriska riksmuseet en vandring på 40 minuter som visar tio av de mest intressanta eller udda föremålen på museet. Den tvåhövdade kalven som funnits på museet sedan 1941. – Den är nästan ikonisk, många minns den från sin barndom, säger Louise Tenn, programchef på museet.

Jättebläckfisken från Uddevalla som har ögon stora som handbollar är ett annat utvalt föremål liksom giraffskelettet, som precis som människan har sju halskotor.

Fråga: Är det något föremål som väcker extra uppmärksamhet under vandringen?

– Att få klappa en meteroit som är äldre än jorden fascinerar många. Sen brukar en del baxna när de får se skelettet från blåvalen. Största djuret på jordklotet. Det vi har är från en baby och är 19 meter långt, en fullvuxen blåval kan bli 33 meter, säger Louise Tenn.

GERD ERIKSSON

STAFFAN WAERN/DT

Världens barn enade mot nedskräpning

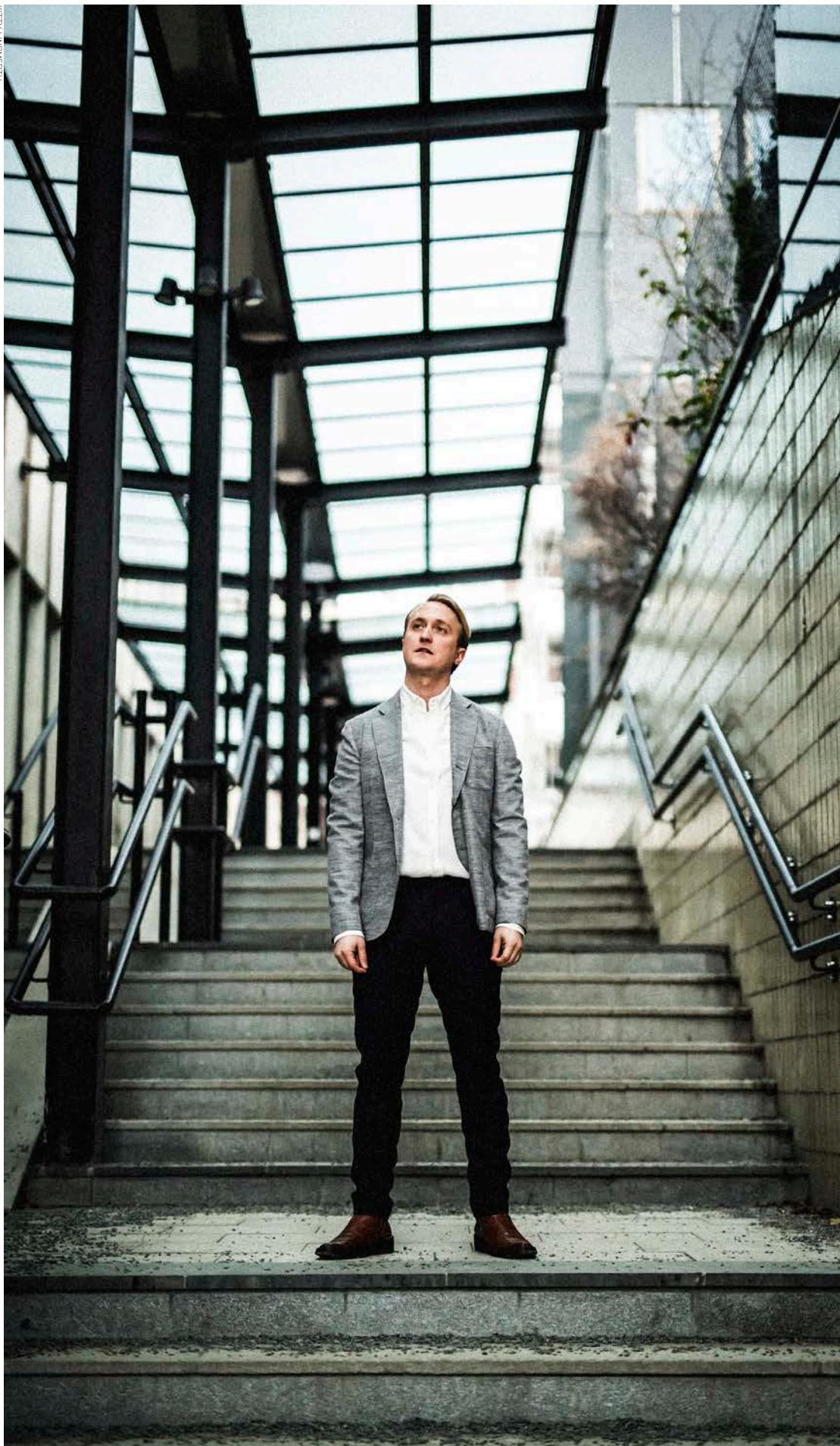
SKRÄP I tre år framåt pågår satsningen No Litter Generation, där skolbarn över hela världen engagerar sig mot nedskräpning. I Stockholm är ett femtiotal skolor med och eleverna får lära sig om orsaker till och konsekvenser av nedskräpningen och vad som behöver göras för att stoppa skräpet.

– Barn är kloka och tanken är att de ska lära sig mer och föra kunskapen vidare till sina familjemedlemmar. I Sverige kan det handla om hur vi ska konsumera färre engångsartiklar. I Östra Kongo hur man ska minska användandet av plast, säger Pia Linghede på Håll Sverige Rent.

No Litter Generation är ett samarbete mellan World's Children's Prize och Håll Sverige Rent.

Den 18 maj blir det en speciell No Litter Day där barn över hela världen plockar skräp och sprider vikten av kunskap om ren miljö och om FN:s globala mål för hållbar utveckling.

GERD ERIKSSON

.....
ALEXANDER LÖVMAR'S VINNANDE RÖST

"Jag skrev materialet i en lägenhet i Örnberg."

I SOMRAS VANN han den prestige-fyllda sångtävlingen Shure Montreux Jazz Vocal Competition. Nu är jazzsångaren och kompositören Alexander Lövmars från Täby aktuell med ett nytt album.

Skivan *Perfect Storm* har växt fram under en längre tid.

– Jag skrev materialet i en liten lägenhet på markplan i Örnberg i slutet av 2011. Jag hade flyttat tillbaka till Stockholm från Göteborg, hade ett halvår där jag kunde arbeta med vad jag ville och isolerade mig vid ett piano.

Inledningsvis hade han en tanke om att göra en mer klassisk jazzskiva, men han "märkte ganska snabbt att låtarna inte passade ihop som helhet". Det var först när han träffade artisten och producenten Vanessa Liftig två år senare som bitarna föll på plats.

– Det tog sin lilla tid, alla låtar behövde hitta sin egen kostym. Vi bestämde oss för att producera upp skivan ordentligt och bygga den som en riktig popskiva. Personligen tycker jag att den roligaste popmusiken är den som har jazzen i sig. Den innehåller ofta spännande harmonik eller roliga soloslag.

Redan som treåring sjöng han regelbundet i tv, under vinjetten *Dagens visa*. Efter en karriär som korgosse och barnsolist på Kungliga Operan, flyttade han från Stockholm till Göteborg för högre musikstudier.

– När jag sökte till musikhögskolan kom jag in på både bas och sång, men jag valde sången. Många är rädda för att sjunga eller dansa, eftersom det är så personligt och utlämnande. När jag spelar ett instrument visar jag inte hela mig själv, jag gömmer mig lite. Men med sången är det tvärtom. "Lava", en av låtarna på skivan, handlar om just det. Om att vara den man är, säga vad man tycker och stå upp för det.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Jan Inghes torg, Hammarby Sjöstad 11.15-11.52

.....

Man kortade torgets namn efter några år, då det visade sig komplicera adressangivelser. På Jan Inghes torg vid Henriksdalshamnen i Hammarby Sjöstad är båtlivet närvarande. Även om det mesta nu väntar vinter, här där hemtjänsten parkerar och en uteservering staplats upp.

TEXT **ULF STOLT** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

DET STÅR WISHMAKER Innovation på skylten till en gröngrå dörr under ett ventilationsgaller på det futuristiska huset som ligger närmast ut mot vattnet. Runt hörnet, vid nummer två, är glasfrostningen av torgets originalnamn "Jan Inghe-Hagströms torg" kvar på dörren. Det blev för krångligt vid adressangivelser, så man beslutade 2012 att korta namnet. Jan Inghe-Hagström var planarkitekt på Stadsbyggnadskontoret och var planchef för bygget av Hammarby sjöstad. Och mer känd bland vänner och kollegor under namnet Jan Inghe.

Från stenväggen går fyra vågformade trapptegsetage ner mot vattnet, där det är en lite bredare

promenadyta med träplankor, likadant längs med framsidan av torget. Med någon dryg meters mellanrum på den långsgående läkten utmed kanten sitter metallöglor för förtöjning. Två gröna skyltar: "Båtplats endast för restaurangens gäster, max tre timmar".

En stege med livboj på en stolpe. Fem vita lyktstolpar, två lampor högst upp, lätt framåtböjda vid övre tredjedel, placerade utmed två av torgets tre sidor.

Det finns 51 röda bojar inne i Henriksdalshamnens själva hamnbassäng. På Södermalmsidan av torget även två utstickande flytbryggor med sex förtöjningsplatser på varje sida samt badstege längst ut. Det

ligger en segelbåt på den yttersta platsen, längst in.

TRE MÄN I bredd – han i mitten har jackan öppen, de andra två både mössa, vantar och halsdukar – stannar till utanför gymmet och hälsar på en man på ett promenadband. På en altan på fjärde våningen i ett av femvåningshusen med stora balkonger ut mot vattnet står fem män, alla klädda i svart. De tycks inspektera räcket. En av dem går ner på huk och tittar på undersidan av hörnet på räcket, sedan tar han en bild av det med sin telefon.

Av de tjugo balkonger och fyra större altaner i sydväst som vetter mot

vattnet är det bara två av dem som är helt omöblerade, på de andra någon form av utemöblemang.

Planterade träd – kan det vara parklindar? – med vita låga cementkuber mellan sig, och sex bänkar placerade mot vattnet utmed gångtrafikantsområdet.

EN MAN I reflexväst och vita skor kommer löpande utmed vattnet, han följer kanten och vid nummer två viker han vänster och försvinner ur sikte. En bil från ett hemtjänstföretag kommer sakta körande på stenväggen, vänder om och parkerar sedan intill de andra bilarna som ställt sig vid trappan ner mot vattnet borta

vid nummer 50.

Restaurangens uteservering nedmonterad bakom plexiglas – stolar och bord travade, korgmöbler, en matta till dels hoprullad. Skylt på vit betongpelare: "Vänligen beställ önskad mat och dryck i baren, öppnar ons-fre 17.00, lör-sön 12.00".

Vid båthållplats Henriksdalsbryggan en blekt och lite fuktskadad trottoarpratere om ekologiska barnkläder. Tidtabellen visar både triangeltrafik och skytteltrafik. Triangeltrafiken avgår var tjugonde minut, trängseltrafiken vid fyra klockslag var tionde minut.

På ett klistermärke på lyktstolpen vid tidtabellen: "Älska din nästa, ät vego". 🍌

SKRIFTER

Om till och med

ingenting kan

JOHAN JOLIN.

Stoppa mig.

Vad kan då

BERÄTTELSER OCH SMÄRRE UPPSATSER.

allting?

STOCKHOLM.

ADOLF BONNIER,

Kongl. Hof- & Universitets-Bokhandlare.

MARIA HAGSTRÖM OM VINTERN

MAMMA ROPADE ATT det var dags att komma in, för nu hade mina läppar blivit blå. Och kinderna var förfrusna och stela som bollar, men jag ville åka på röda trickskidor nedför snöhögarna som pappa skottat ihop. Jag ville rädda de skadade träden i skogen genom att badda dem med bedövande snö. Och kasta snöbollar på bilarna och sedan rädd gömma mig bakom snövallarna som monsterplogbilen skyfflat upp när den med ett skrapande muller dundrat fram. Jag ville kåka snö för att se om jag verkligen fick mask i magen som mamma varnade för. Och åka skridskor med mina brorsor tills fötterna försvann och sedan sakta kom tillbaka när jag tyckte fotsulorna mot elementet. Jag ville bygga snögubbar som inte förlorade konturerna på flera dagar. Vad gjorde det om läpparna var blå?

Som jag tyckte om vintern då, som jag inte tycker om vintern nu.

I tonåren insåg jag att vinterjackor var fula och mössor plattade till håret. Och när jag som 19-åring hade flyttat till Stockholm och delade ut post i Enskede slirade jag omkull med

cykeln och de noga sorterade breven spreds över den isiga gatan. Jag hatade vintern.

MEN HUR MYCKET älskar vi inte att prata om vädret som vi hatar. Här finns många möjliga samtalsspår: skottandet av infarter, förkylningar och vabbande, stigande elräkningar, vinterdäck som sätts på för sent och tas av för tidigt. Och iPhones som lägger av i kylan och man lämnas

DET FINA MED KAOS I KOLLEKTIV- TRAFIKEN OCH VUXNA SOM GÅR PÅ LED IN MOT STAN SOM EN ENDA LÅNG FÖRSKOLEKLASS, ÄR ATT VI DÅ PRATAR MER MED DEM VI INTE KÄNNER.

ovant sysslolös när det inte går att lyssna på en podd samtidigt som man bläddrar i sociala medier samtidigt som man läser mejlen.

Och det satans mörkret. Utanför fönstret är det lika svart som morgonkaffet. Och tröttheten, att

zombielikt leta mobilen och hitta den i kylskåpet och att försöka blippa med portnyckeln vid tunnelbanespärren. Sedan halka omkull på gatan, ställa sig upp lika snabbt och låtsas som ingenting fastän handleden kommer att göra ont i månader. Sedan trött blippa gymkortet i bussen som inte kan köra uppför backen.

Det fina med kaos i kollektivtrafiken och vuxna som går på led in mot stan som en enda lång förskoleklass,

och finlandskryssning med paraplydrinkar under artificiella solar.

Och så kom tidningens rubrik om "skräckprognos", det kan bli den kallaste vintern på fem år. Det sköna med det är att det hjälper oss att blunda för klimatförändringar. Se, inte fan blir det varmare. Det biter inte lika hårt när forskningen säger att det ändå allt oftare rinner nedför snögubbens kinder. Att morotsnåsan brukar falla av redan samma dag. Att gubben blir allt mindre till växten. Och att det ofta inte blir någon gubbe alls.

Som jag tyckte om vintern när jag var barn, som jag ibland kan längta efter den som vuxen. Det är ju ändå magiskt med snö på trädgrenarna, den där sagolika vintern som samtidigt kan kännas som en istapp rakt i huvudet. Det vore sorgligt om den försvann. Vad skulle vi då prata om? ☹

Rättelse!

I Maria Hagströms krönika i nummer #244 har det kommit med ett faktafel. Det är 150, inte 50, år sedan ogifta kvinnor fick bli myndighetsförklarade. Från 1958 kunde ogifta kvinnor ansöka hos domstol om att bli myndig vid 25 års ålder. 1863 blev de automatiskt myndiga och först 1921 gällde det även gifterna kvinnor.

är att vi då pratar mer med dem vi inte känner. Det finns en gemenskap när vi har en gemensam fiende.

FÖR ATT SLIPPA depp och psykologsamtal blir det d-vitaminpiller, resor till värmen, ljusterapi i rum gjorda av salt

BLI INTE NOLLAD!

Storbankerna ger nollränta, men vi tänker lite annorlunda.
Hos oss får du sparkonto med både **ränta och fria uttag.**

Öppna
sparkonto direkt
i mobilen!

SBAB!

Jämförelsen avser vanliga sparkonton där kapitalet inte är bundet. Kontakt omfattas av den statliga insättningsgarantin enligt beslut av Riksgälden. Insättningsgarantin innebär att om SBAB försätts i konkurs eller om Finansinspektionen beslutat att garantin ska träda in, garanteras varje kund ersättning för sin sammanlagda behållning i SBAB med ett belopp om högst 950 000 kronor. Utöver detta belopp kan kunden få ersättning för insättningar från vissa särskilt angivna händelser t.ex. försäljning av privatbostad, avgångsvederlag, försäkringsersättning med högst 5 miljoner kronor. Ersättningen betalas ut av den myndighet som hanterar garantin inom sju arbetsdagar från den dag SBAB försätts i konkurs eller från Finansinspektionens beslut enligt ovan. Garantimyndigheten har rätt att i vissa fall skjuta upp utbetalningen. För ytterligare information, se www.riksigalden.se/sv/insattningsgarantin/

På mindre än två år har Åsa Söderqvist släppt två ep-skivor och ett album under namnet ShitKid. Och nu är det dags igen. Nya *This Is It* är delvis inspelad i hennes morfars Volvo V70 – och i kollektivet i Bromma där hon bor. **TEXT ALEXANDRA SUNDQVIST FOTO ANNELI HILDONEN**

SKITUNGE

Med sina egensinniga låtar, som hon själv beskriver som "grungepunk" eller "trummaskinspunk", har Åsa Söderqvist under namnet ShitKid frälst så väl internationella musiktidningar som självaste Iggy Pop.

Och samlat på sig en hängiven skara svenska fans.

Allting började med att Åsa Söderqvist köpte ett begagnat ljudkort med tillhörande mikrofon för drygt två år sedan.

Hon visste att hon ville spela in eget material, men inte direkt hur det skulle låta. Till sin hjälp hade hon en keyboard med inbyggd trummaskin, hennes ständiga följeslagare sedan tolvårsåldern, och en gitarr hon kunde spela hjälpligt på.

– Det bara hände, och så har det varit med alla mina låtar. Jag satt hemma och så växte det fram. Jag märkte ganska snart att jag blev bättre på att sjunga eftersom jag hade ljudkortet och micken. Det gjorde att jag kunde höra mig själv på ett annat sätt.

Redan två månader senare släppte hon sin första ep via Soundcloud.

– Jag satte upp ett datum för att släppa den innan jag var klar. Främst för att det är ganska läskigt att ge ut sin första grej. Samtidigt var jag på en ganska bra plats just då, kände mig oövervinnerlig!

KORT DÄREFTER BÖRJADE förfrågningar om att spela live att trilla in. Spelningar som hon också genomförde med bästa vännerna Linda Hedström och Greta Faxberg, som varit hennes band från start.

– Att det gick så bra gav mig en boost som gjorde att jag fick mod att skicka in låtarna till skivbolaget.

När sedan ett skivbolag kom in i bilden uppenbarade sig möjligheten att spela in nytt material i en studio.

– Jag testade att spela in mitt album där, men det kändes som att det blev en helt annan grej. För mig fungerar det bättre när jag sitter hemma och kan testa mig fram – ensam. Jag vill aldrig lyssna på min musik med andra människor. Det är lite samma när jag spelar in, jag blir nervös för att folk ska höra om jag gör nånting fel. Men när jag sitter själv finns det ingen skam.

BARA FÖR ATT JAG ÄR TJEJ OCH GÖR ROCK SÅ MÅSTE JAG VARA EN RIOT GIRRL.

Gemensamt för hennes låtar är, förutom att de alla spelats in på samma gamla skruttiga keyboard, att de präglas av en opolerad direktitet. Det är skevt och skramligt, men aldrig poserande.

– Det här är ju låtar jag spelat in helt oplanerat. Om jag skulle sitta och peta med dem så skulle de få en annan feeling. Personligen tycker jag alltid att första tagningen blir bäst. Ju fler gånger jag sjunger in nånting, desto torrare blir det.

NYA EP:N *This Is It* är inget undantag. Även nu har låtarna kommit till och spelats in i Åsas sovrum. Men också i replokalen och i morfars gamla bil, en Volvo V70 som hon ägde under en kortare period.

– När man bor i kollektiv är ju folk hemma hela tiden, så därför valde jag bilen. Men det fungerade bra. Det är förvånansvärt bra ljud i en bil. Ljudet blir... lummigare och mer behagligt och, ja, faktiskt mycket bättre än i ett sovrum med kala väggar.

Åsa Söderqvists ägande av morfars bil blev dock ganska kort.

– Allt gick sönder. Bältpännet lossnade och det tickade och larmade hela tiden. Jag lånade den för att vi skulle åka på turné, men vi kom inte längre än till Umeå innan jag lämnade den till morfar. Men vi hann ändå göra en hel del med den bilen, den är även med i musikvideon till "Sugar Town".

ÅSA SÖDERQVIST HAR bott i Stockholm i ett år. Hon är uppvuxen i ett litet samhälle utanför Kramfors, men har också bott i Härnösand och nu senast i Göteborg.

– Jag trivs här, det är bra mycket bättre än att bo i Göteborg, säger hon, för dagen iklädd sin egen bandtröja.

Namnet ShitKid valde hon för att hon "ville ha nånting med attityd", någonting som befästs både i hennes extroverta scenpersonlighet och i låttexterna. En sak som hon däremot inte tycker om är när människor säger att hon gör "feministisk punk".

– Jag stör mig på det eftersom jag bara gör musik om olika händelser i mitt liv. Den kallas för feministisk bara för att jag råkar vara tjej. Man säger inte att Zara Larsson gör feministisk pop och då är hon mycket mer politisk än jag nånsin varit. Bara för att jag är tjej och gör rock så måste jag vara en riot girrl. Det är lite som med hela riot girrl-grejen, att den ens fick en etikett är jävligt konstigt. 📍

ÅSA SÖDERQVIST **YRKE:** Artist. **ÅLDER:** 25 år. **BOR:** I kollektiv i Bromma. **FAMILJ:** Mamma, pappa och syster. **BAKGRUND:** Debuterade 2016 med den självinspelade ep:n *ShitKid EP*, vilken följdes upp av *EP 2* 2017. Första albumet *Fish* kom samma år. **AKTUELL MED:** Nya EP:n *This Is It* som släpps 19 januari.

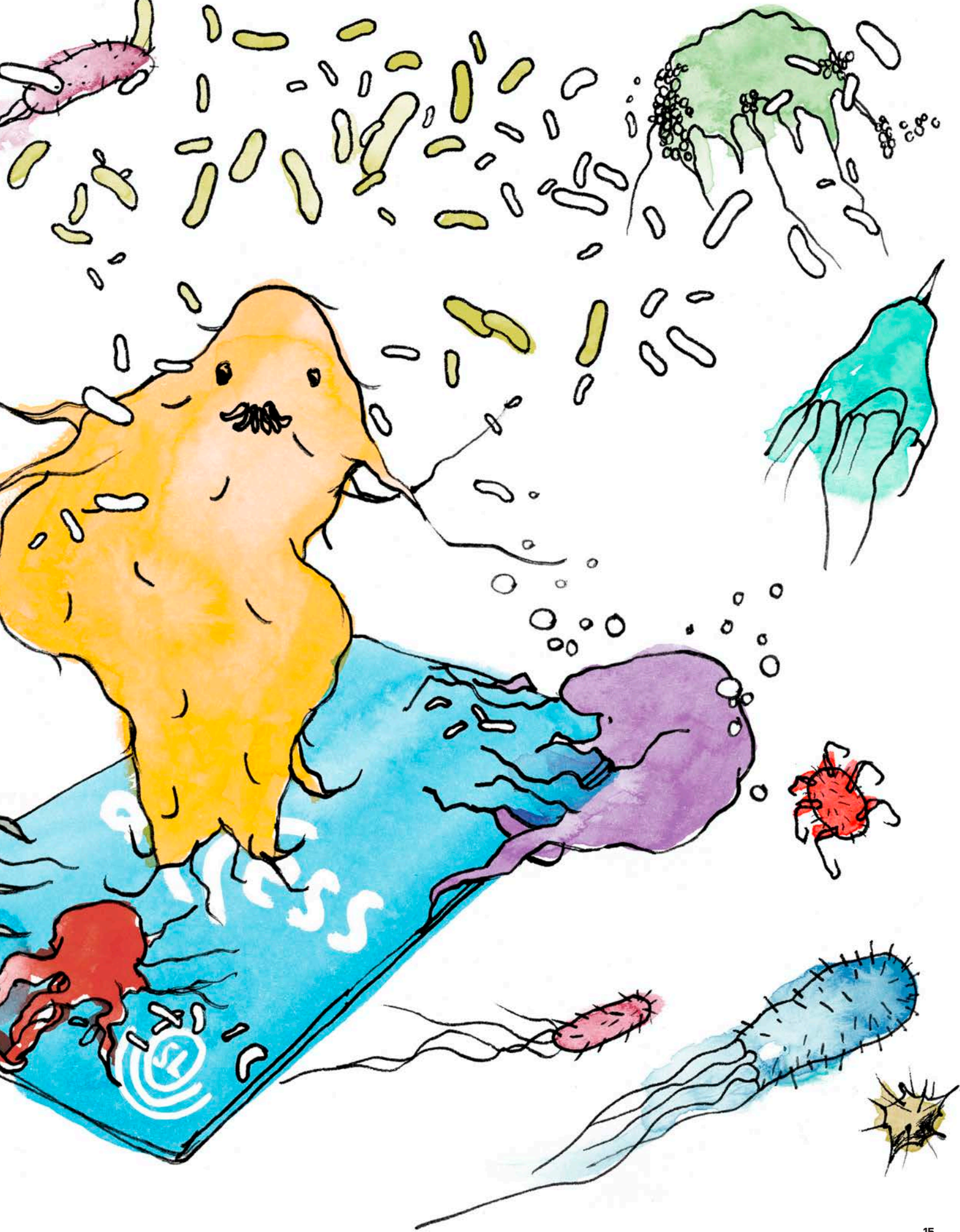
A colorful illustration depicting a variety of microorganisms in a city setting. At the top left, a large, brown, fuzzy fungus grows on a surface. Below it, a pink, rod-shaped bacterium with long, thin flagella is shown. To the right, a purple, segmented, worm-like bacterium is visible. Further right, several yellow, rod-shaped bacteria are scattered. In the bottom left, a red, rod-shaped bacterium with flagella is shown. The background is filled with various other bacterial shapes and colors, including green and orange ones, suggesting a diverse and dense microbial community.

STADENS

Nu ska bakterierna i Stockholm kartläggas under fem år – först topsar forskarna rulltrappor och ytor i tunnelbanan. Många stockholmare funderar nämligen över hur rent det är på bussar och tunnelbanor, om det är bättre att hålla högt upp på stängan i tunnelbanan än mitt på för att slippa smuts och bakterier. Nästa topsning – SL-korten.

TEXT GERD ERIKSSON ILLUSTRATION ANNE-LI KARLSSON

BAKTERIER

Just nu pågår ett femårigt projekt med att kartlägga bakterierna i Stockholm. Något som aldrig gjorts tidigare. Forskare från Stockholms universitet har med hjälp av studenter och volontärer topsat rulltrappor och utsatta ytor på 100 tunnelbanestationer.

– Bästa sättet att mäta bakterierna i en storstad är att göra det i tunnelbanan där människor möts. Och faktum är att ju fler varianter av bakterier vi har runt omkring oss, desto bättre är det för oss människor, säger forskaren Klas Udekwu vid institutionen för molekylär bioteknik.

I en storstad som Stockholm finns en rad olika bakterier.

Och trots att analysen av kartläggningen inte är klar än tror Klas Udekwu att den kommer att visa skillnader mellan bakterierna på stationen Fridhemsplan, som är en knutpunkt, och stationen Bandhagen som ligger en bit utanför stan.

– Och på de stationer som ligger ytterst i tunnelbanesystemet kommer vi säkert att hitta bakterier med inslag från landsbygd och jordbruk. Kanske hittar vi också mer sjukhusrelaterade bakterier nära våra sjukhus.

Ett stort antal människor som åker kollektivt i en stad lämnar avtryck och ger också en bra variation av bakterier. Och Klas Udekwu säger att vi behöver samsas med bakterierna eftersom det finns tydliga bevis på att de gynnar vår evolution.

– När det gjorts försök på möss i sterila miljöer utan bakterier i mag- och tarmfloran så har varken deras hjärna eller immunförsvar utvecklats. Vi människor skulle helt enkelt bli lite dumma i huvudet utan bakterierna.

Är det större risk att bli smittad i tunnelbanan när nån nyser en rakt i ansiktet än om man slickar på ledstången?

– I princip är det faktiskt så. Men medpassagerarna kanske tycker att det är äckligt att ta i ledstången efter det, säger Klas Udekwu.

Han säger att vi har ökat vår hygienmedvetenhet succesivt under 200 år, men att vi i dag försöker överträffa oss själva i hur rena vi vill vara. Det gör att vi tar bort en del av immunförsvaret.

Forskningen som Klas Udekwu och hans kollegor är i full färd med kommer att visa vilken sorts bakterier som finns i Stockholm. Den kommer också visa på vilka sta-

VI MÄNNISKOR SKULLE HELT ENKELT BLI LITE DUMMA I HUVUDET UTAN BAKTERIerna. Klas Udekwu

tioner och ytor i tunnelbanan där det finns flest bakterier och hur de skiftar beroende på tidpunkt och årstid.

– Nästa omgång vill vi gärna topsa SL-korten. Där tror jag att vi nog hittar den allra högsta variationen av bakterier, säger Klas Udekwu.

Handsprit i vintertid – ska man sprita händerna?

– Nej, det är en dålig idé om du inte jobbar inom sjukvården med smittsamma sjukdomar. Spriten torkar ut huden och hud ska vara elastisk. Blir den torr blir det sprickor och där kan det leta sig in sjukdomsfram-

kallande bakterier.

STOCKHOLMS KOLLEKTIVTRAFIK transporterar upp emot 800 000 människor varje dygn, 320 000 av dem via Keolis bussar i stan. Bussarna städas varje dag och så är det storstädning av dem var 40:e dag.

Då torkas ledstånger, putsas fönster, dammsugs säten och behövs det så ångtvätas sätena också.

Hur är det med de där stropparna i taket, torkas de?

– Javisst, de våttorkas också. Och stropparna är räfflade för att det ska bli ett bra grepp när man håller i dem, säger Michael

Svensson på Keolis.

Om ett tyg på ett säte är soligt eller trasigt så byts det ut.

Ofta byts hela sätet eftersom bussen inte kan stå still i väntan på att det nya tyget ska tvättas och sättas dit. Och Michael Svensson säger att Stockholms bussar, till skillnad från bussar i många andra storstäder, har vadderade säten och inte plaststolar.

Det är för att ge resenärerna en bättre komfort, men det blir förstås lite mer arbete med att hålla dem rena. Skulle någon kräkas eller kissa på ett säte tas bussen till depån direkt för städning.

Vilken busslinje i Stockholm har störst belastning på ett dygn?

– Det är fyrans buss mellan Radiohuset och Gullmarsplan. Den transporterar 60 000 passagerare per dag, säger Michael Svensson.

I TUNNELBANAN SKA alla vagnar som varit ute i trafik städas.

Merparten av städningen sker på natten mellan 18 och 03, och görs på någon av de fyra depåerna i Högdalen, Rissne, Vällingby eller Nyboda. Äppelskruttar, bananskal, tidningar, påsar och annat kastat skräp plockas först upp från golvet, som sedan våtmoppas.

– Det tar tre rutinerade städare 15 minuter att städa en tunnelbanevagn, säger Jonas Lundblad, gruppchef på MTR i Rissnedepån där de tar hand om tunnelbanevagnarna från den blå linjen.

Med jämna intervaller har de finstäd – det vill säga rejäl rengöring. Då är det tvätt av väggar, tak, golv, fönster och ledstänger. Och så poleras golvet med en skyddsfilm för att bli fint och för att stå emot smuts bättre.

– Och ser vi att stängerna är för repiga så tar vi in dem och lackar dem, säger Jonas Lundblad.

Hur tvättar man sätena?

– De tvättar vi oftast på plats med ångtvätt. Och skulle nån under den vanliga städningen se att ett överdrag är smutsigt eller trasigt så byts det ut, de är lätta att ta av – som ett örngott. ☺

FAKTA

Varje timme avger en människa över 40 miljoner bakterier från händerna, munnen, håret och andra kroppsdelar. Och 99 procent av de bakterier vi får kontakt med varje dag liknar de vi redan har på oss och påverkar inte vår hälsa.

Källa: Stockholms Universitet.

NYINFLYTTAD

.....

Efter mer än två decennier i USA är Lena Olin tillbaka i Stockholm. Här finns trygghet på Djurgården, ångest på Gärdet och mys vid Mariatorget. Staden har också förändrats – det har också Lena Olin. Hon vågar mer, är "amerikaniserad" men svenskheten bubblar och alla roller hon har spelat har gjort henne "fläskigare" inuti. TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO JOEL NILSSON OCH HENRIC LINDSTEN

.....

Det är som när en tandläkarbedövning släpper, det här med att flytta tillbaka till Sverige och att åter göra sig hemma här efter mer än två decennier i USA. Det blir sakta "som vanligt" igen för Lena Olin.

– Det är mycket som vaknar till som har legat i träda. Som när känslan kommer tillbaka efter tandläkarbedövningen – så känns det inuti mig, att svenskheten i mig, som jag inte ens kan formulera i ord, börjar bubbla.

Det handlar om att träffa på människor hon inte sett på många år. Det handlar om att påminnas om svenskarnas kynne. Också att slå på tv:n och att hon där tycker sig få en annan intellektuell stimulans, ser folk som får prata till punkt. Eller en sådan sak som att det går att se smalare filmer på "riktiga biografier", såsom till exempel Saga, i stället för att behöver åka till The Village i New York.

– Vi skulle gå på bio på Victoria häromdagen och då gick vi runt en stund vid Mariatorget. Det har blivit helt otroligt där, så mysigt att det inte är sant. Min man är vegan och jag är allergisk och där finns de restaurangerna.

Hon berättar att de under en period var mycket i Venedig och hon imiterar turisterna som hänförda såg sig omkring där.

– Så såg vi ut vid Mariatorget. Fantastiskt!

Annat var det på sjuttioalet när hon själv bodde där och gick på scenskolan inte långt därifrån.

– Det var lite så att man fick akta sig när man sprang upp ur Mariatorgets tunnelbana. Man kände sig hotad, det var rätt mycket kriminalitet och ganska otäcka kvarter, tyckte jag i alla fall.

En annan del av Stockholm som väcker minnen är Gärdet, där hon växte upp. Det är både fina och roliga minnen, men också ångest. Det var där hon som femåring för-

lorade sin tioåriga bror i cancer. Inte långt senare fick hennes pappa, skådespelaren och regissören Stig Olin, en blodpropp i hjärnan och var förlamad under en period. Det blev för mycket för henne och i sitt sommarprat i P1 2015 berättade hon att hon under en period slutade tala och i stället skällde som en hund. Sedan var det just en hund, taxen Fille, som på många sätt blev hennes räddning.

Två trauman som har påverkat hennes liv. Och hon har beskrivit det som att hon delvis stannade i sin känslomässiga utveck-

PÅ GÄRDET BLIR DET ALLA MÖJLIGA KÄNSLOR, MEN PÅ DJURGÅRDEN BLIR DET BARA GLATT. JAG ÅKER DIT SÅ OFTA JAG KAN. DET ÄR LIKSOM TRYGGHET FÖR MIG.

ling när hon var fem år.

– På Gärdet blir det alla möjliga känslor, men på Djurgården blir det bara glatt. Jag åker dit så ofta jag kan. Det är liksom trygghet för mig.

Där har hon gått sedan hon var liten. Ibland var det "nån tant som gick ut med barn i grupp hållandes i ett band", senare har hon gått där hand i hand med pojkvänner och när hon fick barn drog hon barnvagnen fram och tillbaka på den kungliga öns vägar.

– Djurgården är nostalgiskt för mig, det är också en plats som är unikt för Stockholm. Djurgården har den där magin. Jag skulle kunna gå där forever, bara gå gå gå. Det är svårt att sluta.

Lena Olin använder många stora ord, men utan att det känns överdrivet. Det är nog så att hon "älskar att vara tillbaka", men också att hennes och maken Lasse Hallströms liv i USA har varit "otroligt fantastiskt".

De har kvar boendet i New York. I USA bor också dottern. Så det blir många resor över Atlanten. Ett ben i vardera land, men numera – sedan två år tillbaka – ligger tyngdpunkten på benet i Sverige.

– Det börjar kännas som vanligt igen, den långvariga tandbedövningen har släppt. För Lasse inte minst. Han har tidigare aktivt kunnat gå och längta hit, det har inte jag gjort. Och det är så mycket som är fantastiskt med New York. Men vi är ju svenskar.

Men hon är också amerikaniserad. Och

då handlar det inte främst om att hon använder amerikanska ord och uttryck då och då – för det gör hon – utan mer om "att våga leva ut".

– Jag har alltid varit fruktansvärt nyfiken och intresserad av andra människor och det finns ett sätt i det amerikanska, det låter kanske banalt, men att man pratar mer med människor som bor i samma hus. Så har jag blivit mer, säger hon.

– När vi kom till USA, möttes vi av: "Hej hej, vi bor här nere." eller "Det är Thanksgiving, kom hem till oss. Vi har bjudit andra

inom entertainment, ni kanske tycker det är kul att träffa dem". Folk är väldigt öppna och snabba.

Det där tänkte hon på när hon jobbade med serien *Welcome to Sweden* och de amerikanska skådespelarna, såsom Patrick Duffy, var i Sverige för inspelning – kontrasten. Det var midsommar.

– Alla vi svenskar gjorde våra egna grejer. Hade det varit i USA, Thanksgiving och svenskar suttit där så hade de haft 18 inbjudningar. Det är inget ont i det, men vi var mer: It's midsommer. Have fun at Hotel Diplomat.

Du bjöd inte heller in?

– Jag tror att jag blivit bättre på det, att jag i alla fall ser det. Fast jag gör som alla andra, säger hon och skrattar.

– Men jag vågar mer efter att ha bott i USA. Så är det nog. Jag vågar mer som Lena.

VI SITTER i lobbybaren på Hobo hotell vid Brunkebergstorg, inte långt från Kulturhuset Stadsteatern där hon spelar Marsha i föreställningen *Vem är rädd för Virginia Woolf?* Hon påpekar att baren känns lite "New York". Här finns en odling av kryddor och grönsaker, men också en industriell känsla med bland annat ett tak som blottar rör och sladdar.

Lena Olin dricker en kaffe utan mjölk. De hade varken mandelmjök eller rätt havremjök, bara den där Oatly som enligt henne inte alls är så ren som de påstår. Hon är allergisk mot gluten. I väskan har

STOCKHOLMS FÖRÄNDRING

– Stockholm har blivit mer mångkulturellt under de här 20 åren. Det påminner mer om New York i den bemärkelsen. Influenser märks inte minst i musiken, konsten, maten och scenkonsten. Det är läckert för vårt lilla land att vi har lyckats inympa så mycket på ett bra sätt. Sen finns det ju problem, som hela världen kämpar med, men det känns som att det kommer naturligt här, att vara öppen och välkomnande, även om det inte gäller alla, överallt, hela tiden förstås.

hon en liten påse med glutenfria kakor, för något sött till kaffet. Det är extra viktigt att må bra nu när hon ska stå på scenen var och varannan kväll. Hon har en krävande roll och vill inte riskera något. Det är också därför hon snart ska gå till Hotell Grands gym Nordic Spa & Fitness och simma några längder, rensa huvudet och få en stunds lugn, för att sedan i god tid återvända till Kulturhuset Stadsteatern för förberedelser.

– Det är high speed hela föreställningen igenom. Precis innan den ska starta känns det omöjligt att vi ska klara av det i kväll igen, men när vi väl har dragit i gång är det så intensivt att man bara är där. Efteråt är jag väldigt upprymd, det är en skön känsla.

Vem är rädd för Virginia Woolf?, en klassiker skriven av Edward Albee, handlar om

Martha och hennes man George, här spelad av Peter Andersson, som har varit gifta i 23 år – faktiskt precis lika länge som Lena Olin och Lasse Hallström, men Martha och George har en betydligt sämre relation.

Martha är dotter till en universitetsrektor och George är historiker på samma universitet. En kväll bjuder Martha in ett yngre par på efterfest som dras in i värdparets förnedringslekar med den ena vidrigheten och anklagelsen efter den andra. De blir alla allt fullare och deras mörka hemligheter avslöjas.

Vad känner du för Martha?

– Jag tycker jävligt synd om Martha, jag känner för henne. Personer som uppträder illa är människor som på ett eller annat sätt blöder, ett dåligt beteende kan vara ett

slags rop på hjälpt. Definitivt är det så att hon blöder hela tiden.

Lena Olin tror att Martha vill vara ”mitt i kärleken och livet”, men att livet har blivit väldigt urvattnat och grått och hon känner sig inte sedd. Och att pappan, som hon dyrkar, har varit upptagen med att bygga upp universitetet och inte sett sin dotter för den hon är.

– Om Martha hade fått chansen hade hon blivit framgångsrik tror jag, säger Lena Olin och fortsätter:

– Jag har upplevt college på nära håll eftersom våra barn har gått på college i USA. Från elevernas sida är det en väldigt rörlig, intellektuell och öppen värld. Man känner direkt att man kan andas lättare när man kommer till ett bra college. Där finns så många unga smarta människor som står för bra grejer.

Men, tillägger hon, det är också en väldigt hierarkiskt uppbyggd värld, där rektorn har en stark position.

– Det är verkligen en ”power position”. De bor i vackra ”estates”, den typen av hus som man ser i diplomatstaden i Stockholm. College är både det här fria och det hierarkiska, och Martha är en del av den här hierarkin och står vid sidan av George. Hon har börjat dricka, hon vill att det ska bli liv i luckan på nåt sätt.

Liv i luckan blir det. Och där i hennes och George hem finns också deras krosade dröm och fantasi.

– Två människor som lever ihop har en slag sagovärld, också om det är ett bra äktenskap, om det inte är två iskalla tråkmånsar. Sagovärlden är ett förtroende, det är väl det som är att älska, att man känner förtroende och öppnar sig på ett sätt som man normalt inte gör.

Vem är rädd för Virginia Woolf? har gjorts i flera teateruppsättningar genom åren, även som film.

– Det som är så stort med riktigt bra pjäser är att man kan göra en roll på så många olika sätt. Jag har sett filmen, men för mig är det inte hämmande. Jag älskar att få ett A, då kan jag säga B. Min kreativitet måste bli uppjuden på nåt sätt. Jag har svårt att vara den första som säger nåt i kreativa sammanhang, men om nån säger nåt så dyker det upp många idéer hos mig.

Kan du släppa Martha när föreställningen är klar för kvällen?

– Det är det som är lite jobbigt med teater,

att man måste ha kvar det hela tiden. I film så vet man att nu har vi gjort scen 8 och på torsdag ska vi göra 7A och under tiden ren-sar man ur, ungefär som en dator som man ren-sar, men som här är väldigt overloaded av att jag måste behålla Martha och bära henne med mig tills alla föreställningar är färdigspelade.

Men samtidigt säger hon att alla roller hon gjort genom åren har blivit en del av henne.

– Jag har blivit fläskigare inuti av varenda roll. När du spelar kan du inte stå på utsidan och se in, du måste gå från insidan och det gör man bara genom att öppna sig för att känslomässigt omfamna det hemska, underbara eller vad som finns hos människan man ska spela. Även om jag i huvudet vet att jag är inte är den här karaktären så

JAG ÄR SÅ JÄVLA GLAD ATT FÅ TITTA DEN HÄR UNDERBARA PUBLIKEN I ÖGONEN, FÖR DEN HAR ANDATS MED EN HELA TIDEN.

går kroppen in i det. Mitt adrenalin, mitt hjärta, mina vätskor och mitt inre går i gång som om det vore på riktigt. Det är väl därför folk ofta blir kära, mår väldigt dåligt eller har svårt att sova efter en föreställning.

Hon anser att det finns en stor fördel med att jobba med att försöka förstå hur andra människor fungerar, att det är bra att ha med sig i livet.

– Vårt jobb är att aldrig stelna till, att aldrig säga att jag vet hur saker och ting fungerar eller att det är från mitt perspektiv som sanningen finns. Vi får hela tiden ompröva för att kunna göra en roll på allvar. Jag tror att det är väldigt välgörande, säger hon och påpekar att det ju är liknande metoder som används i olika workshops, till exempel när det gäller mobbning, att få spela den som blir mobbad eller den som mobbar, sätta sig in i den andras perspektiv och känslor.

Finns det nån roll som fastnat särskilt hos dig och som du lärt dig mycket av?

– Jag har tre gånger spelat karaktärer som har varit i koncentrationsläger, utifrån det judiska perspektivet, och det har varit otroligt lärorikt. En av dem var den andra amerikanska filmen jag gjorde: *Fiender, en berättelse om kärlek*, som handlar om några kvinnor som överlevt koncentrationsläger och kommer till New York och

där försöker skapa sig ett liv.

Filmen gjordes 1989-1990, en tid då det fortfarande fanns många överlevare som bodde och arbetade i New York. Inför filmerna har Lena Olin träffat flera.

– Det är ett öde som man har sån respekt för, det går inte att säga: jag vet hur det känns. Man fick uppjuda alla sina krafter, sina intellektuella och känslomässiga förmågor för att försöka omfamna de här karaktärerna, säger hon och tillägger:

– Att det finns de som har överlevt, skapat sig ett liv och fortfarande tror på mänskligheten, det är fantastiskt.

DET HAR GÅTT 26 år sedan Lena Olin senast gjorde teater. Kanske är det därför hon, vilket hennes motspelare Henrik Norlén påpekat,

ser ut som en glad åttaåring när hon skuttar ut på scenen för att tacka publiken efter föreställningen.

– Jag är så jävla glad att få titta den här underbara publiken i ögonen, för den har andats med en hela tiden. Vi har en sån underbar publik som är väldigt fokuserad, de gör verkligen sitt till för att skapa stämningen.

Genom åren har hon fått en del förfrågningar om att göra teater, och när hon för två-tre år sedan fick en fråga från Dramaten, som hon inte hade möjlighet att tacka ja till, kände hon att det skulle vara roligt att kliva upp på scenen igen. Så när erbjudandet om *Vem är rädd för Virginia Woolf?* kom, med Peter Andersson som hon känner sedan gammalt och Tommy Berggren

TV-SERIEN RIVIERA

– Det är ett familjedrama som handlar om ekonomisk brottslighet på Rivieran. Familjerna är privilegierade och "screwed up" på många sätt. Min karaktär är en lejoninna, extremt excentrisk och en social flower – hon blir inbjuden på allting och är nån slags huvudfigur i det sociala livet. Hon är väldigt rolig i sitt sätt att vara, en kul karaktär att spela. Nu ska det göras en säsong två.

som hon beundrat sedan hon var barn, blev det oemotståndligt.

– Det har varit så fruktansvärt roligt, att publiken är där och man får respons. När jag spelade teater förr tänkte jag inte riktigt på det. Jag hörde Ernst-Hugo Järegård säga att han äälskade att möta publiken, och jag tyckte nästan att det var lite tramsigt. Är det så märkvärdigt, det här gör vi ju varje kväll? Men jag kan förstå det nu, det är en kick att folk så gärna vill vara där.

Kommer det att bli några fler föreställningar till våren?

– Jag tror inte det, det blir svårt att få ihop det. Jag kommer att vara upptagen på mitt håll, säger hon och berättar att filmen *The Artist's Wife*, skriven av Tom Dolby, ska börja spelas in efter jul, och att den handlar om ett konstnärspär där kvinnan trätt åt sidan och har fått stå bakom sin make men egentligen har väldigt mycket att komma med.

– Men de har sagt att de här kulisserna sparar vi, så man ska aldrig säga aldrig. Jag skulle verkligen vilja göra mer teater.

Men när hon för 26 år sedan lämnade Dramaten var hon "så jävla trött på det". Hon fick jobb på Dramaten direkt efter scenskolan och fick snabbt väldigt mycket att göra. Hon blev en av Ingmar Bergmans favoriter.

– Jag spelade och repeterade och spelade och repeterade. Jag hade en stor kärlek till teatern och var otroligt ambitiös. Men så kändes det till slut väldigt instängt: gå dit tidigt, äta frukostmackan, göra rörelseträning och röstträning och repetera och sen äta lunch. Sen var det dags att gå till sminket, spela och efteråt ta nån öl innan man går hem. Sen börjar det om nästa dag. Hela livet var Dramaten. Jag kände till slut: nej, nu är det fanimej nog.

Hon hade också varit gift med Dramatens skådespelaren Örjan Ramberg, en relation som inte var bra. Skilsmässan var infekterad och hon mådde väldigt dåligt. När hon fick ett filmerbjudande från USA, att medverka i *Varats olidliga lätthet*, blev det en slags väg bort från allt. Men det fanns också en lockelse i filmens värld och den kärlek hon tidigare hade känt för teatern kom hon att känna för filmen. Genom den hittade hon också kärleken till Lasse Hallström.

Hon var på en "publicity tour" i USA för *Varats olidliga lätthet*. I samma veva var Lasse Hallström aktuell med filmen *My Life as a Dog*.

**SKULLE JAG REKOMMENDERA NÅN ATT ÅKA
TILL HOLLYWOOD SÅ ÄR DET PÅ 'INVITATION
ONLY', FÖR DE BEHANDLAR FOLK SOM SKIT
SOM FÖRSÖKER FÅ TILL ETT MÖTE. DET FINNS
FÖRSTÅS MÅNGA SOM ORKAR DET, MEN JAG
TROR INTE ATT JAG HADE ORKAT.**

– Folk frågade mig: ”Do you know Lasse Hallstroem, another swede?”, ”Have you seen *My Life as a Dog*?” Och han fick frågan: ”Do you know Lena Olin?” Så började det. Vi träffades och var nog inte så bra för varandras karriärer, vi var så nyförälskade och ville bara vara i Stockholm tillsammans och undvek resande. Men sen flyttade vi tillsammans till USA.

Hur var det att flytta dit?

– Jag tyckte det var lite besvärligt, men vi hade ju varandra. Jag är väldigt tacksam för möjligheten och det har varit otroligt roligt att träffa fantastiska och intressanta människor där, men samtidigt tror jag inte att jag hade klarat det om inte Lasse hade

varit där också, om inte vi hade mötts. För det är väldigt ensamt att resa runt och sitta på ett hotell, svårt att ha ett sammanhang. Vi har skapat vår egen lilla satellit.

Seder och traditioner, sätt att vara på, nyanser i en kultur tar tid att förstå på allvar. De gjorde ”fel”, visste inte att alla barn på kalaset ska få presenter eller kände inte till textraderna när alla andra föräldrar stämde in i en sång då ljudet gått sönder under skolans juluppvisning.

– Det är ju inga dramatiska saker, men det mest dramatiska var kvinnorollen, hur kvinnor får vara. Att flickor måste ha långa kjolar när de går i skolan och inte får inte visa sina axlar, skojar ni?! Eller om jag frå-

gade en pappa om barnen kunde ses på lördag för en playdate och fick till svar: ”You better talk to my wife”. Jo det kan jag ju göra, men du är väl också förälder. Eller som att pappan skjutsar till fotbollen men inte till baletten. Föräldrarollen är annorlunda. Jag försökte nog bryta det där väldigt mycket och det bemöttes ofta ganska positivt. De har inte kommit lika långt i mångt och mycket. I Sverige har vi ju också en bra föräldrapenning som man kan dela.

Hur var det att komma in i filmbranschen i Hollywood?

– Hollywood har varit väldigt generöst. Jag kom ju dit via en film, så jag behövde aldrig gå med min bild och visa upp på

SAMTIDIGT TROR JAG INTE ATT JAG HADE KLARAT DET OM INTE LASSE HADE VARIT DÄR OCKSÅ, OM INTE VI HADE MÖTT. FÖR DET ÄR VÄLDIGT ENSAMT ATT RESA RUNT OCH SITTA PÅ ETT HOTELL.

agenturer och försöka få nån att titta åt mitt håll. Det tror jag är förjävligt, skithårt. Jag kom ju på inbjudan. Skulle jag rekommendera nån att åka till Hollywood så är det på ”invitation only”, för de behandlar folk som skit som försöker få till ett möte. Det finns förstås många som orkar det, men jag tror inte att jag hade orkat.

Hon beskriver att hon i stället kom till ”open arms”.

– Jag fick mycket beröm precis när jag kom dit och upplevde en generositet som var nästan berusande. Men jag tror att det är superhårt om man bestämmer sig för att själv åka dit, för att det är så många som vill och därför är sårbara, vilket ofta utnyttjas, som vi ser i alla skandaler nu.

Du tänker på #metoo?

– Ja. Men jag har faktiskt inte själv blivit utsatt, däremot känner jag stor sympati och ställer mig helt bakom alla som berättar om

det fruktansvärda som de har varit med om.

I november ställde sig svenska skådespelare på Södra teaterns scen för att läsa upp vittnesmål från uppropet #tystnadtagnings. Lena Olin skulle ha varit med, hon hade den sista texten, men hann inte dit i tid.

– Jag hade hemskt gärna läst, men vi spelade precis innan och trots att alla hjälpte till så att det skulle gå fort och jag tog en taxi så kom jag dit tre minuter för sent. Men jag stannade kvar efteråt ett tag, stämningen var fantastisk.

Under #tystnadtagnings har mycket fokus riktats mot Dramaten där Lena Olin arbetade i över tio år.

– Jag jobbade med Ingmar och han var väldigt ren. Jag har inte varit utsatt personligen, inte sexuellt. Jag har blivit utsatt på annat sätt av manligt...

Hon avbryter sig och höjer sin knutna nävar framför sig.

– ...ja, jag har blivit utsatt, men inte sexuellt.

Hon tror att #metoo för med sig att folk blir mer uppmärksamma och inte bara låter saker vara.

– Men jag har fått höra: ”nu kanske man inte får kramas längre”. Det är klart man får kramas och det finns väl ingen som är så okänslig att man inte känner om en människa vill krama tillbaka eller inte. Och ja man får skoja, ha roligt och bli förälskad. Det där tycker jag är lite struntprat. Men däremot tror jag att folk, också jag själv, kommer att vara mycket mer medvetna. Det finns en ton som har fått råda, där tror jag att man kan göra en stor förändring.

Hon fortsätter:

– Och tänk att det är lilla Harvey Weinstein som drog i gång det, som faktiskt är lite som skotten i Sarajevo för hela den här revolutionen. Harvey, som genom att ha uppträtt som ett riktigt as i decennier plötsligt förändrar hela kvinnorörelsen, det är inte klokt. Undrar om han nu i sin utsatta situation, som han ju är i nu – han får inga jobb och är utesluten ur Oscars-akademien – sitter nästan och tänker: jag var den som drog i gång det.

Hon säger att hans beteende var nåt hon kände till, alla visste att han ”höll på så”.

– Att han sa du kan få den här rollen, men då ska du titta på mig när jag duschar eller vad han nu ville. Harvey Weinstein, skottet i Sarajevo. Det ska bli intressant att se vad fortsättningen blir av allt det här,

verkligen intressant.

Kaffet är uppdruckat. En kort promenad vidare mot Grand, förbi Teatergrillen och genom Kungsträdgården. Det är mitt på dagen men dunkelt ute, det har regnat. Om några dagar är det första advent. Hon berättar att de nuförtiden firar julen 25 december. Vissa saker har förändrats, andra har kommit tillbaka.

– När man går här på kvällen... säger hon sedan och pekar mot Strömbro som leder över till Gamla stan.

– ...och när lamporna är tända där så är det så vackert. Stockholm är en fullständigt makalös stad. ☺

LENA OLIN

FÖDD: 22 mars 1955 i Stockholm.

BOR: Stockholm, hus i Skärgården och lägenhet i stan.

FAMILJ: Maken Lasse Hallström, barnen August och Torä.

YRKE: Skådespelare.

GJORT I URVAL: *Efter repetitionen* (1984), *Varats olidliga lätthet* (1988), *Romeo is bleeding* (1991), *Mr Jones* (1993), *Chocolat* (2000), *The Reader* (2008) *Hypnotisören* (2012) och ett flertal teaterföreställningar bland annat *Ett drömspel* och nu senast *Vem är rädd för Virginia Woolf?*.

TVINGAD TILL DET

.....

OCD står för Obsessive-compulsive disorder och kallas tvångssyndrom på svenska. De flesta människor råkar ut för det någon gång utan att det blir några problem, men för andra kan det ta över livet och få allvarliga konsekvenser. OCD-föreningen Stockholms län hjälper drabbade och försöker öka kunskapen i samhället. TEXT DAVID BOGERIUS ILLUSTRATION EMMA HANQUIST

.....

S "Lova! Lova!" sa den sjuåriga flickan till sin mamma varje morgon innan de skildes åt.

"Lovar! Lovar!" svarade mamman. Det var inget hon tänkte så mycket på till en början, det hade blivit deras ramsa, men proceduren blev allt mer omfattande och stressande. Om den till exempel stördes av lillasyster så var det bara att börja om med "Lova! Lova!" och då måste mamman svara på exakt samma sätt som hon brukade.

Det kunde repeteras så många gånger att flickan var rejält försenad när hon väl kom i väg.

Kvällsnattningen eskalerade med mängder av repetitiva inslag och började ta upp till en timme. Det gick ut över systemen, men mamman lyckades hålla tillbaka ilskan för att i stället trösta. Det skapade i sin tur konflikter med den mindre toleranta pappan. Mamman var nästan säker på att allt var en reaktion på dotterns sociala problem i skolan, men det var innan hon såg en annons om en OCD-förening.

ÄVEN VÅRDPERSONAL HA SVÅRT ATT INSE VIDDEN AV ATT HA OCD OCH HUR ENORMT HANDKAPPANDE DET KAN VARA. Anita Odell

Historien ovan är en av många från medlemmarna i OCD-föreningen Stockholms län. Det är en ideell organisation som ligger under Svenska OCD-förbundet och bildades i januari 2000.

– Vi var några personer med erfarenhet av OCD, antingen egen eller som anhörig, som träffades regelbundet och då var det naturligt att bilda en förening, säger ordföranden Anita Odell.

Tack vare ett litet startkapital från Landsmötet kom verksamheten i gång på allvar.

– I dag har vi cirka 500 medlemmar och antalet ökar långsamt. Under 2018 ska vi turnera med våra ambassadörer från Riksförbundet Hjärnkoll och professionella föreläsare i förorterna. Vi riktar oss då till unga med föräldrar, lärare, vård- och stödpersonal.

OCD STÅR FÖR Obsessive-compulsive disorder och kallas tvångssyndrom på svenska. Drabbade personer försöker lindra ångestframkallande tankar genom olika

tvångsmässiga beteenden och ritualer. Det kan exempelvis vara att kontrollera att en dörr är låst tio gånger eller att upprepa en mening i det tysta. Tankarna leder till handlingar som kan ta upp så mycket tid att det går ut över arbetet, skolan och det sociala livet.

De behandlingsmetoder som används är bland annat samtalsterapi, kognitiv beteendeterapi (KBT) och medicinering med läkemedel som fluvoxol eller setralin.

Enligt Anita Odell är OCD-föreningens främsta uppgift att förbättra samhällets och allmänhetens kännedom om sjukdomen. Och hon tycker att det går åt rätt håll.

– Kunskapen växer, men fortfarande kan även vårdpersonal ha svårt att inse vidden av att ha OCD och hur enormt begränsande det kan vara. Det gäller även för de anhöriga som lätt blir indragna i tvångsritualerna för att de vill skydda den sjuke från svår ångest. Tyvärr leder det till fler ritualer.

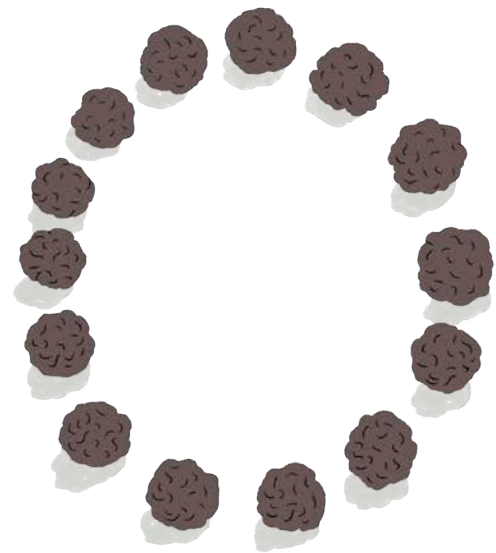
Varje onsdagskväll har OCD-föreningen Stockholms län öppet hus med kamrattstöd

i föreningslokalen på Erstagatan. Dessutom anordnas ungdomscafé, samtalsgrupper och studiecirkel – både för anhöriga och personer med OCD.

– Det ger medlemmarna möjlighet att träffas för att dela erfarenheter. Speglingseffekten är oslagbar, säger Anita Odell.

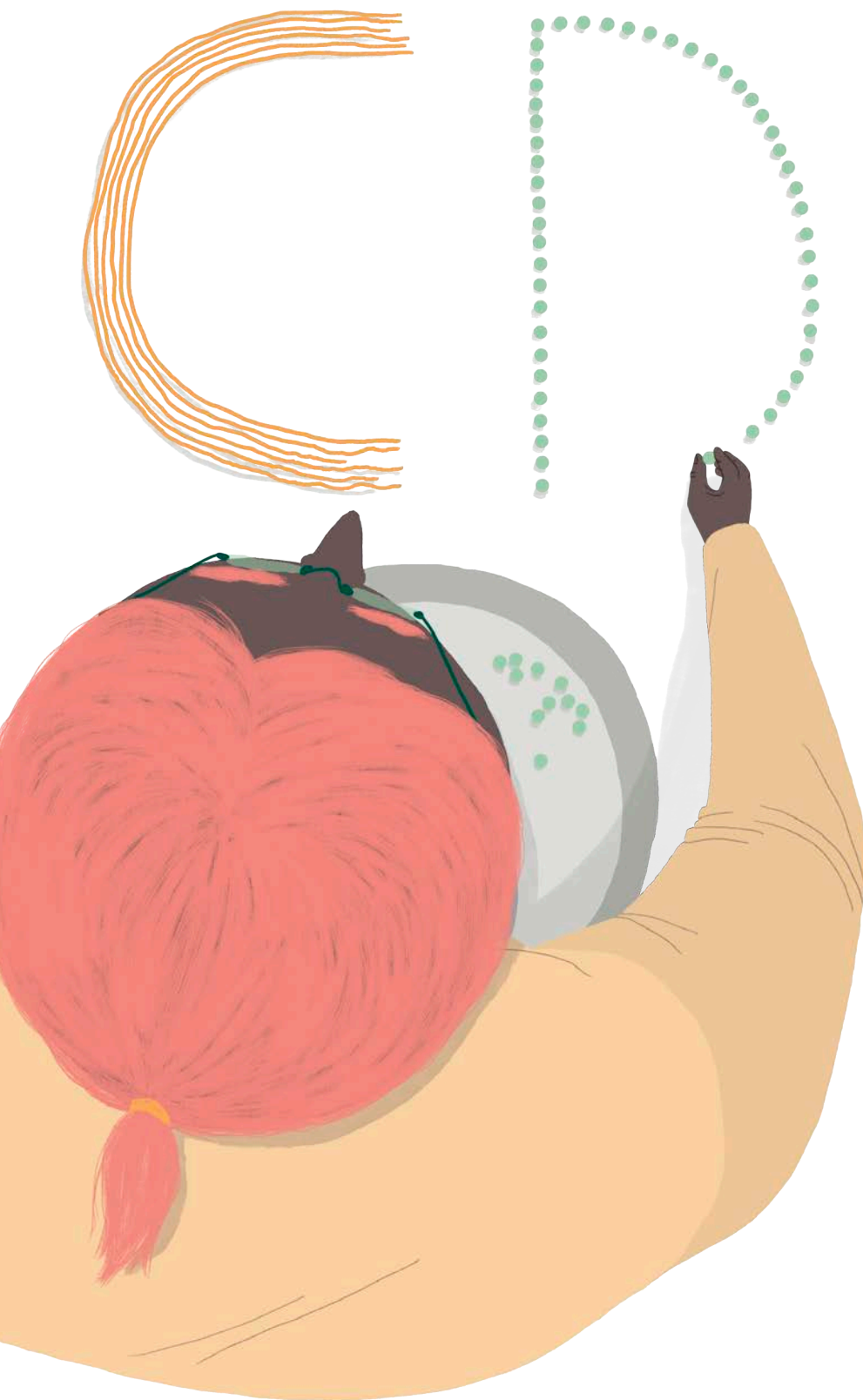
RIKSFÖRBUNDET HJÄRNKOLL VERKAR för att minska fördomar och okunskap om psykisk ohälsa genom diskussionsgrupper och utbildningar. Dessa leds av så kallade ambassadörer som har egen erfarenhet av till exempel tvångssyndrom. En av dessa är 24-åriga Joakim Larsen som nyligen föreläste hos OCD-föreningen i Stockholm.

– Under de två timmarna tror jag vi fick mer förståelse för vad ångest och OCD innebär än vad en hel kurs på en psykologutbildning skulle kunna ge. Att de här unga personerna är så suveräna beror på att de delar med sig av sina ganska olika upplevelser av samma sjukdom. Att det blir

så bra beror också på att de mött skickliga behandlare som gett dem ord att förklara det svåra med, säger Anita Odell.

Joakim Larsen är friskförklarad i dag men säger att han alltid kommer att behöva arbeta med sitt tvång. Ambassadörskapet för Hjärnkoll ser han som en del av sin läkningsprocess.

TYPISKA SYMPTOM PÅ OCD

Upprepade kontroller av att spisen är avstängd eller att dörren är låst.

Upprepad tvättning av händer som för länge sedan är rena.

Upprepande av vardagliga handlingar "för säkerhets skull" och att det ska kännas "precis rätt".

– Det är ett väldigt viktigt uppdrag för mig. Det är utmanande då jag måste berätta om mig själv när jag mådde som sämst, men den största anledningen till att jag är med i Hjärnkoll är att jag vill visa en annan bild av personer med psykisk ohälsa. Jag försöker få människor att bli av med den rädsla jag upplever att många känner kring ämnet. Alla som är psykiskt sjuka springer inte runt och jagar folk med yxor, psykisk sjukdom är så mycket mer än det man läser i media.

– Personer som på utsidan ser helt normala ut kan lida oerhört på insidan. Vi med psykisk ohälsa är precis som alla andra, vi fungerar bara på andra sätt ibland.

JOAKIM LARSEN FICK sin OCD-diagnos när han var 16 år gammal. Det är tidigt jämfört med de flesta andra ungdomar som lider av psykisk ohälsa.

– Jag tror det underlättade min förståelse för varför jag betedde mig som jag gjorde, säger Joakim Larsen.

Hans tvångssyndrom pågick i hans huvud. Om han fick en tanke som klassades som "negativ" behövdes den "tänkas bort" och för det krävdes en mängd olika ramsor, ritualer och rörelser i rätt ordning för att, som Joakim säger, "hjärnan skulle bli neutral igen".

– De tankar som klassades som "negativa" kunde vara vad som helst som kunde kopplas till att nån jag tyckte om kunde skadas. Till exempel så betydde en röd tröja blod för mig och blod kunde komma från min mamma om nån mördade henne. En nyckel kunde vara vass vilket jag sen kopplade till att den kunde hamna i min pappas öga och göra honom blind. En bil kunde tillhöra en brottsling som skulle döda min syster. Nästan allt kunde kopplas till nåt negativt vilket ledde till att dessa tankar fyllde min hjärnas vakna tid.

Så fort en negativ tanke kom in i Joakim Larsens huvud behövdes ritualer för att få ▶

PERSONER SOM PÅ UTSIDAN SER HELT NORMALA UT KAN LIDA OERHÖRT PÅ INSIDAN. VI MED PSYKISK OHÄLSA ÄR PRECIS SOM ALLA ANDRA.

Joakim Larsen

bort den. Det kunde ta upp till tio timmar om dagen och det gick inte att göra nåt annat samtidigt. Det ledde ofta till att han satt och blundade medan han mumlade tyst för sig själv.

– Det kunde ta två timmar för mig att ta mig de 300 metrarna till gymnasiet där jag gick. Att låsa ytterdörren kunde ta 45 minuter och att bre en smörgås en halvtimme. Då är det svårt att leva ett normalt liv.

Joakim Larsen har behandlats på många olika platser och med olika metoder. Hans syndrom var lite annorlunda än de vanligaste exemplen och därför tog det lång tid innan han fick rätt behandling och medicinering.

– Jag har alltid arbetat utifrån ett slags KBT (kognitiv beteendeterapi) med stort fokus på att förstärka mina värsta farhågor och utsätta mig för det som gör mig allra mest rädd. Det är en väldigt hemsk behandling men det är oftast det som funkar när man arbetar med OCD.

Vad tycker du är den största missuppfattningen om OCD?

– Att personer med tvångssyndrom alltid måste ha allting på sina bestämda platser eller att de alltid måste tvätta händerna och sånt. OCD är så otroligt varierande och det finns hundratals, om inte tusentals, olika varianter.

”OCD-ig” har blivit ett uttryck som används allt oftare, bland annat i bloggar, för folk som beskrivs som noggranna eller pedantiska i en viss situation, men det hörs på Joakim Larsen att han inte är så förtjust.

– Man är inte bara ”lite OCD-ig”. OCD kan förstöra en persons liv. Den kan stänga dig ute från alla sociala kontakter och arbete. Det är en förödande sjukdom som bör behandlas därefter.

2014 TOG EN 16-årig Irene Ekelund silver på 200 meter sprint i junior-VM och spåddes en lysande framtid på världens idrottsarenor. Inte sedan Linda Haglunds framfart på sjuttioalet hade Sverige sett en så stor

sprintertalang. Idag har Irene Ekelund fyllt 20 och bor sedan två år i Stockholm, men efterhängsna skador och depressioner har satt stopp för hennes utveckling.

– Jag mår sådär, jag går igenom en dipp i min depression. Det går mycket upp och

ner och det är svårt att ta sig till träning och komma i gång med saker. När det gäller min OCD så är den i gång mer just nu, även den går i perioder.

Irene Ekelund föddes 1979 i Pakistan. Tillsammans med pappa Krister från Sverige, mamma Suzana från Angola och fem syskon bosatte hon sig i Karlstad där hon tävlade för Kils AIK. Hon har i efterhand förstått att tvångssyndromen dök upp för första gången i elvaårsåldern, men då trodde hon att det bara handlade om en massa rädslor. Framför allt lider hon av tvångstankar men de leder ofta till tvångshandlingar.

– De har varit med mig ett tag och det är ganska hemska tankar som snurrar i huvu-

FRANKE FOLJANTHAN SVENSK EIDRETT

DET KAN TILL EXEMPEL VARA ATT FOLK ÄR UTE EFTER MIG ELLER ATT DET SKA HÄNDA MIG ELLER MIN FAMILJ NÅT OCH HUR JAG DÅ SKA GÅ TILL VÄGA. Irene Ekelund

det dagligen. Det kan till exempel vara att folk är ute efter mig eller att det ska hända mig eller min familj nåt och hur jag då ska gå till väga.

Hennes dagar är fyllda av rutiner som måste följas. Som att vissa dörrar ska vara öppna och andra stängda när hon går och lägger sig och att tiden för alarmer nästa morgon måste sluta med en tvåa.

– Min vardag påverkas mest av att jag tänker så mycket att omvärlden försvinner lite grann. Det skapar ångest att inte kunna stoppa sina tankar. När jag tävlar så har det en inverkan på sånt som hur jag ställer in startblocket, vad jag gör innan skottet ska gå och även vilken sko jag sätter på mig först.

Annars känner jag att det inte kommer att gå så bra och då blir jag stressad. Detta har hängt med mig så pass länge nu att jag nåstans har lärt mig att hantera det.

Irene Ekelund har ingen teori om vad som kan ha utlöst hennes OCD. Hon kan inte minnas någon drastisk händelse. Sedan ett år tillbaka går hon hos en psykolog och arbetar med kognitiv beteendeterapi likt många andra med tvångssyndrom. Principen för behandlingen är att möta det som skapar rädslan.

– Vi jobbar lite på hur jag ska tänka när tankarna spinner i väg och att jag helt enkelt, vilket inte är lätt alls, haha, ska avstå från vissa tvångshandlingar som att

checka ytterdörren mer än en gång.

Likt många andra människor som drabbas av OCD har hon dragit sig för att berätta om problemen.

– Jag är väldigt tyst som person och det är inte riktigt nån som vetat om att det har varit så här för mig. Jag har inte ännu visat eller sagt nåt till mina föräldrar.

Trots problemen, som tillsammans med skadorna har stoppat henne från att nå nya framgångar på löparbanorna i två år, är hon hoppfull inför framtiden.

– Jag trivs i Stockholm och tränar med Spårvägens IF sedan några månader. Jag är inställd på att det kommer att gå bra och att jag får vara frisk och hel, göra några inomhustävlingar i vinter och sen få en bra sommar.

GENOM FORSKNING HAR Christian Rück, psykiater och docent vid Karolinska Institutet, upptäckt att vissa delar av bland annat pannloben är överaktiva vid OCD och att aktiviteten varierar med hur svår sjukdomen är. Denna överaktivitet har också visats försvinna om man behandlats framgångsrikt med läkemedel eller kognitiv beteendeterapi.

Enligt Christian Rück är det svårt att säga vad tvångssyndromen beror på hos den enskilda individen.

– Vi vet att OCD till cirka 50 procent förklaras av ärftliga faktorer. Hjärnan hantlar mycket information om rädsla och hot eftersom det är viktigt för vår överlevnad. Vi fattar mängder av beslut hela tiden där de flesta av oss kan leva med en liten risk, men för den med OCD är ofta bara en liten misstanke om att man glömt låsa dörren tillräcklig för att "larmet" ska gå. Det blir väldigt svårt att avstå från att kontrollera fast att man innerst inne vet att det inte behövs. 📍

FAKTA OCD

Forskningsrapporter har visat att cirka två procent av den vuxna befolkningen i Sverige har tvångssyndrom, vilket motsvarar närmare 200 000 personer, men mörkertalet uppskattas vara stort eftersom många skäms för mycket för att berätta.

Problemen kan utlösas av stress eller en särskild händelse, men även vara genetiskt betingade. Det är lika vanligt bland kvinnor som män och för ungefär hälften börjar symptomen före 15 års ålder.

UTRYMME FÖR

VISSA

.....

I Stockholm delar närmare en miljon människor på stadens olika offentliga rum. Men alla är inte välkomna överallt. Och det är inte heller meningen att alla ska vara det. Offentliga utrymmen designas för att exkludera oönskade individer. Tyvärr är det inget nytt – första artikeln om exkluderande design skrev Situation Sthlm för 13 år sedan. TEXT LAURA PYNNÖNEN FOTO MAGNUS SANDBERG

.....

Att genom formgivning och arkitektur hålla oönskade individer borta från ett område kallas exkluderande design. Om någon störs av hur en parkbänk används kan den bytas ut mot en variant som inte går att ligga eller knappt ens sitta på. Eller så kan den tas bort helt och hållet.

Första gången Situation Sthlm skrev om exkluderande design var för 13 år sedan, i en artikel i nummer 97, maj 2005, som också den handlade om bänkar i Stockholm, beställda av kommunen att designas för att vara så obekväma som möjligt.

Fredrik Edin är doktorand och journalist och har skrivit boken *Exkluderande design*. Han började intressera sig för fenomenet då han besökte en nyinvigd tågstation i

Malmö år 2010, och upptäckte att bänkarna där var konstruerade så att de inte skulle gå att ligga på. Samma typ av design finns på flera platser i Stockholm, menar han.

– Stockholms innerstad är i stort sett ett reservat för rika människor. De allra fattigaste jagas i väg med exkluderande design och privatiseringar medan resten av oss får finna sig i att åtminstone bo någon annanstans. Du måste ha en extremt god privatekonomi för att kunna bo i innerstaden. Det leder till att centrala Stockholm är som ett "gated community" utan murar, kan man nästan säga.

Han säger att mycket av den exkluderande designen styrs av kommersiell verksamhet.

– Ofta är skälet att de som sitter på park-

bänkar stör andra verksamheter, som till exempel kommersiell verksamhet. De som blir exkluderade blir det oftast för att de inte är tillräckligt intressanta som konsument. Jag tror att det går hand i hand med andra förändringar i staden. Mer och mer av staden blir privat eller pseudo-privat. Köpcentrum är någon sorts mellanting som egentligen inte är privat område, men som många aktörer behandlar som om det vore det. I takt med att konsumtion blir en viktigare syssla så tror jag att det här blir allt vanligare.

Elahe Karimnia är arkitekt och stadsplanerare och doktorand i stads- och regionalstudier på KTH, och forskar om sambandet mellan urban form och mänskligt beteende. Även hon ser köpkraftens makt.

– Offentliga rum är inte så offentliga som vi tror. De har blivit finansierade och utvecklade av privata sektorer. Det är viktigt att titta på vem som äger platsen. Många platser är endast symboliskt offentliga, så kallade "capuccino-utrymmen". Offentliga rum tillhör inte alla.

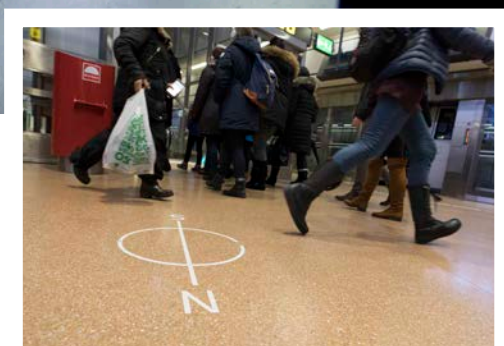
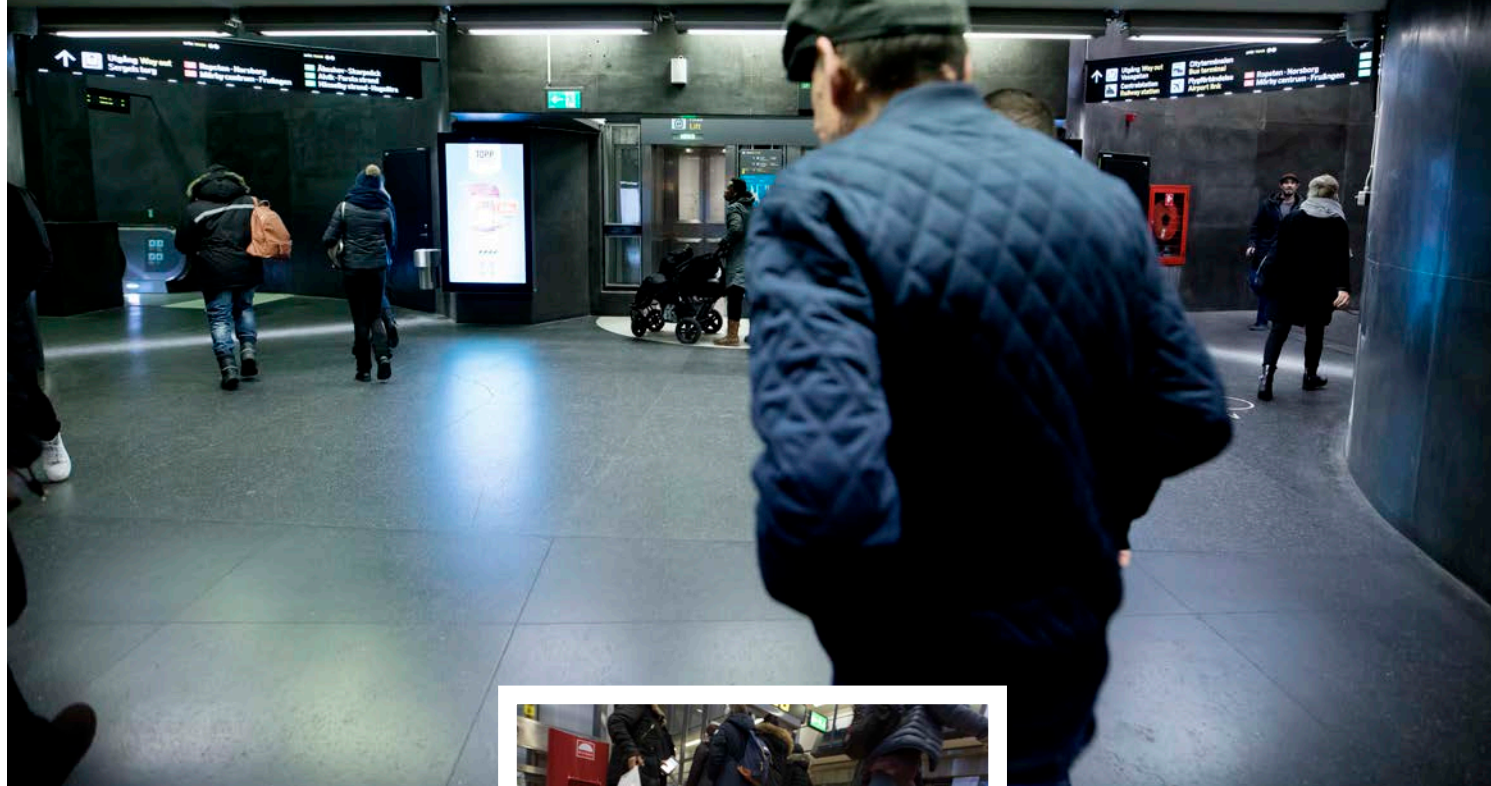
DE SOM BLIR EXKLUDERADE BLIR DET OFTAST FÖR ATT DE INTE ÄR TILLRÄCKLIGT INTRESSANTA SOM KONSUMENTER.

Fredrik Edin

Exempel på ett så kallat "capuccino-utrymme".

T-Centralen är den enda av Stockholms stationer där alla tunnelbanelinjer möts är en av de mest mångfaldiga i Stockholm. Det betyder dock inte att resenärer möts eller märker av mångfalden.

Mohammad Sarraf är doktor i samhällsplanering vid Uppsala universitet och forskar i mångkultur inom stadsplanering. Han ser samma utveckling.

– Olyckligt nog börjar fler offentliga rum bli platser för konsumtion. För många människor är det svårt att ens ha råd med en kopp kaffe på en sån plats. Hela innerstaden har blivit mindre mångfaldig och mer exkluderande. En väldigt liten procent har råd att bo i storstaden, och resten knuffas ut till förorterna.

T-Centralen är den enda av Stockholms stationer där alla tunnelbanelinjer möts.

Mohammad Sarraf menar att byggnaden är en av de mest mångfaldiga i Stockholm. Men det betyder inte att alla resenärer möter varandra, eller märker av mångfalden i byggnaden.

– Folk kommer dit från alla håll, och reser till alla håll från den. Men om man jämför människorna som rör sig på perrongerna för de olika linjerna, är det olika

världar. Du är på en plats där mångfald existerar, men genom att byta perrong ser du skillnaderna.

Förbindelserna mellan de olika perrongerna kan separera olika socialgrupper från varandra. Mohammad Sarraf menar att detta fenomen går att jämföra med staden i stort.

– Samma sak kan ske mellan olika områden i en stad. Förbindelser mellan olika områden kan göra vissa grupper osynliga, och andra mer dominerande i sina dagliga rörelsemönster i staden.

SITUATION STHLM-FÖRSÄLJAREN Jan Wallin har ett stort intresse för arkitektur. Han fotar

gärna utsmyckningen i gamla trapphus, men säger att det blir allt svårare att komma in i dem.

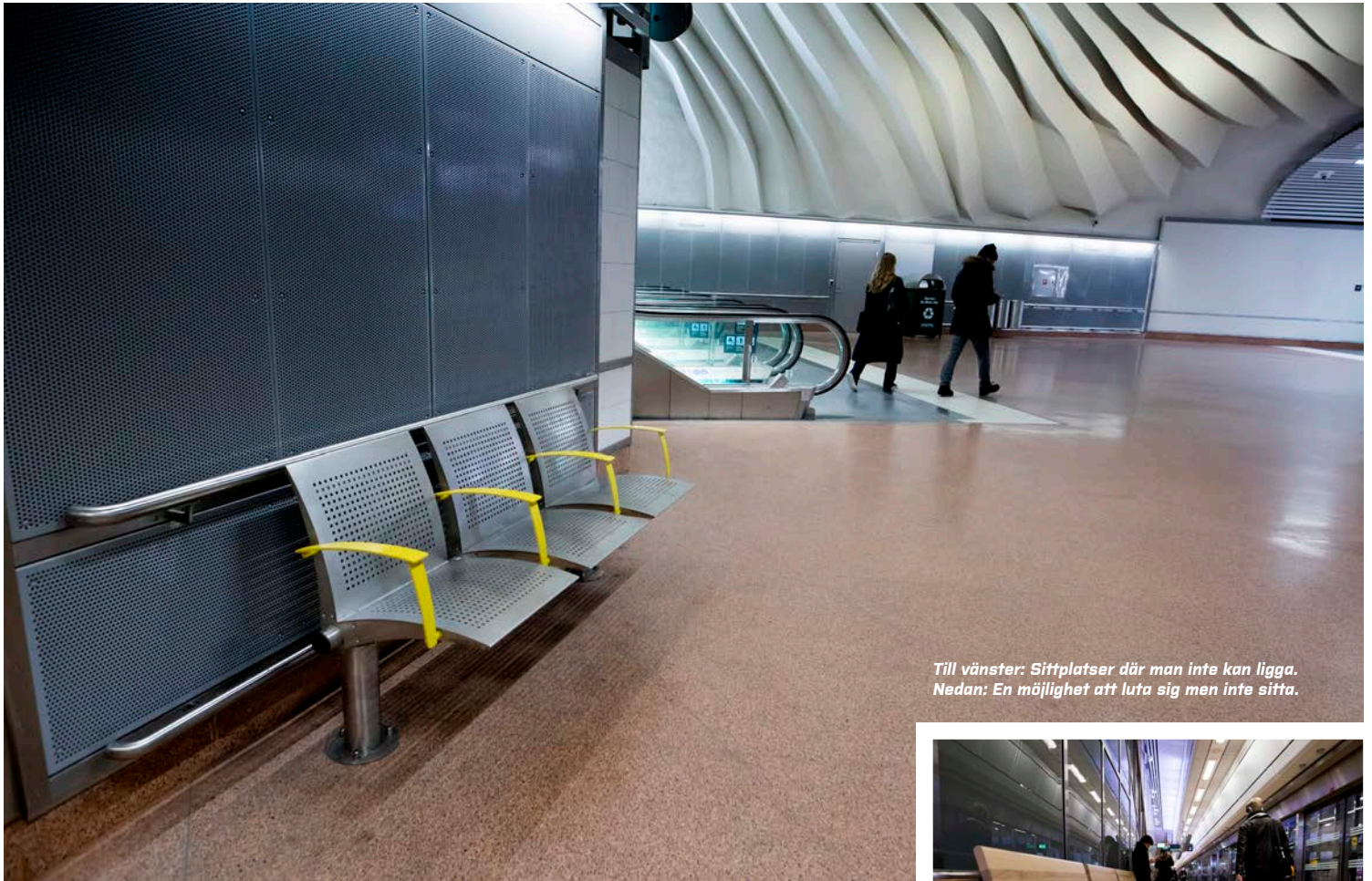
– Klart man har rätt att låsa sitt eget hus. Men det har blivit nån sorts paranoid känsla. Man måste låsa allting. Om det finns nåt speciellt jag vill fotografera någonstans så kan jag känna på en port om den är öppen. Då har nån kommit och frågat att 'vad vill du här?' Man svarar att 'jag skulle gärna vilja fotografera de där väggarna' och man får bara ett 'ja, eller hur!' Det beror ju på hur man ser ut också. Men jag har ingen lust att gå och klä mig i kavaj och slips varje gång jag ska ut och fotografera nånting.

Jan Wallin säger att han märker av exkluderande design på många platser.

– I Sverige är det att 'du ska inte ligga på bänken. Ska du vara på bänken får du sitta upp.' Man får inte ligga ner för det ser illa ut. Du blir en skam. Jag vet inte vad det är som är så jobbigt med att nån ligger på en bänk. Att man förbjuder nåt säger mer om personen som sätter upp förbudet, än om personen som ligger där.

Bengt Ahlqvist vid arkitektfirman Ahlqvist & Almqvist är ansvarig arkitekt för Citybanan. Han har märkt att det börjat dyka upp exkluderande design på olika platser. ▶

HELA INNERSTADEN HAR BLIVIT MINDRE MÅNGFALDIG OCH MER EXKLUDERANDE. EN VÄLDIGT LITEN PROCENT HAR RÅD ATT BO I STORSTADEN. Mohammad Sarraf

Till vänster: Sittplatser där man inte kan ligga.
Nedan: En möjlighet att luta sig men inte sitta.

– Man noterar ibland att en bänk är gjord på ett visst sätt för att ingen ska ligga på den. Det är inte så roligt. Samtidigt måste man tänka på att de sittplatser som finns inte ska ockuperas så att de inte kan nyttjas av andra. Ligger man på en soffa betyder det att det är tre som inte kan sitta. Om du är lite gammal och halvtrött så går du kanske inte fram och knuffar på den där liggande mannen och säger att 'nu får du sätta dig upp för nu vill jag också sitta här'. Man kanske inte riktigt vågar. Så arkitekter och formgivare måste ju ta hänsyn till alla behov. Det är en avvägning.

Bengt Ahlqvist har varit med och arbetat på projekt Citybanan sedan nittiotalet. När pendeltågsstationen Stockholm City invigdes påtalades det att det fanns för få sittplatser på stationen. Bengt Ahlqvist menar att

när de nya tidtabellerna med tätare tågtrafik börjar gälla, kommer detta att innebära kortare väntetider för resenärerna och därmed ett minskat behov av sittplatser.

Många av de bänkar som finns på stationen är försedda med handtag i mitten, vilket gör det omöjligt att ligga på dem. Sitsen är dessutom krökt, vilket gör att den som sätter sig för bekvämt riskerar att glida av bänken.

Dessa bänkar är Bengt Ahlqvist inte nöjd med.

– Vi gjorde en specialdesignad sittmöbel av keramiska plattor. Det är huvudmöbeln. Den går och sitta och åtminstone halvligg på om man vill. De har kompletterats med andra bänkar i ett senare skede som vi inte är helt nöjda med. Det är lite billig design på dem tycker vi. Vi hade gärna sett en annan typ. Samtidigt vet vi ju att SL har en

motvilja mot soffor man kan ligga på. Hade vi kommit med nåt sånt förslag hade dom antagligen protesterat.

Kommunpolisen Fredrik Wallén säger att exkluderande design kan vara positivt på ytor som är svåra för polisen att övervaka, till exempel i parkeringshus som är lättillgängliga och erbjuder skrymslen att gömma sig i. Försvårar man det så tvingas de som ägnar sig åt brott ut och då har polisen lättare att upptäcka dem, säger han.

– Blir en plats tillräckligt inbjudande och volymen på flödet av alla slags människor tillräckligt stor, så blir ju en plats per definition så inkluderande att den exkluderar otrygghet och brottslighet av viss karaktär.

– Om vi ser på mångårigt kriminella och missbrukande människor, så är det svårt att bryta det livsmönstret. Där hjälper det inte att man inte längre har en parkbänk att sova på.

MAN NOTERAR IBLAND ATT EN BÄNK ÄR GJORD PÅ ETT VISST SÄTT FÖR ATT INGEN SKA LIGGA PÅ DEN. DET ÄR INTE SÅ ROLIGT. Bengt Ahlqvist

BLIR EN PLATS TILLRÄCKLIGT INBJUDANDE OCH VOLYMEN PÅ FLÖDET AV ALLA SLAGS MÄNNISKOR TILLRÄCKLIGT STOR, SÅ BLIR JU EN PLATS PER DEFINITION SÅ INKLUDERANDE ATT DEN EXKLUDERAR OTRYGGHET OCH BROTTSLIGHET. **Fredrik Wallén**

SAMHÄLLSPLANERAREN Mohammad Sarraf menar att tolkningen av våra offentliga rum påverkar hur vi ser på de människor vi delar dem med.

– Frågan om exkluderande design är problematisk. I Sverige dominerar tanken om offentliga rum som mötesplatser. Jag menar inte att mötet mellan människor inte är viktigt, men det kan skapa problem. Tolkningen av ett offentligt rum som en mötesplats leder automatiskt till att vi börjar tänka på vilka människor vi inte vill möta där. Och de grupper vi inte är bekväma med att möta blir exkluderade på ett eller annat sätt. Så kanske borde inte det offentliga rummets huvudsyfte vara mötesplatsens. Det jag försöker säga är att offentliga rum måste vara mer inkluderande och öppna för människor med olika bakgrund och livsstil. En plats för alla, oavsett våra olikheter. Där vi inte

ens behöver söka kontakt med varandra. Det viktiga är att det offentliga rummet ska vara öppet för alla.

Fredrik Edin säger att han under sitt arbete kring exkluderande design aldrig sett ett förslag på en lösning som skulle göra det offentliga rummet öppet för alla.

– Jag har tittat på ganska många fall av exkluderande design. Men jag har inte sett ett enda konstruktivt förslag om att 'så här borde vi göra i stället', utan det är alltid att 'varför ska de vara just här'. Exkluderande design kan ju vara motiverat ibland, att man sätter upp ett staket kring en plats där det faktiskt är farligt att hänga. Men det finns aldrig ett nästa steg, att man fixar nåt annat för de här människorna. Utan det är bara att 'de ska inte vara här, de får vara nån annanstans'.

Stadsplaneraren och arkitekten Elahe

Karimnia säger att användarna av de offentliga rummen ändå besitter en viss makt över dem.

– Skönheten i de offentliga rummen är att vi där kan visa vår makt, visa möjligheter för fler människor att använda dem och passa in, men också visa att det både finns behov som inte tillgodoses i de offentliga rummen. Men om vi – stadsplanerare och arkitekter – vill se det, är en annan sak. Jag tror att ett problem inom arkitektur och stadsplanering är att man inte vill acceptera hur människor faktiskt använder offentliga rum. 📍

Specialdesignad sittmöbel av keramiska plattor, går att sitta och halvligga på.

ULF STOLT

PÅ ANDRA SIDAN S

Tog man fel efter första avfarten till vänster från motorvägen – GPS: en laggade ibland så verkligheten befann sig lite före – hamnade man i ett pågående bygge av ett bostadsområde. Stängsel. Byggbaracker. Kranar som stack upp, skelett av påbörjade huskroppar som skygga stod hukade i vinterkylan.

Vi vände där det gick. Körde tillbaka. Åkte rakt igenom första korsningen och kom sedan rätt, såg ishallen nedanför backen bakom några träd och sedan spelarbussen som stod parkerad utmed ena kortsidan.

Parkerade. Drog fram snurran i p-skivan tillräckligt långt för att slippa gå ut under matchen – en timmas parkering tillåten. Genom träden bakom oss och över på andra sidan motorvägen fortsatte staden och förorterna, huskroppar med fönster som lös, tusentals fönster i husen som sträckte sig bortåt och i väg, olika höga hus, men bakom dem alltid ett nytt hus där förorten fortsatte med nya fönster som lös, till dess horisonten avlöste och natthimlen fick sträcka sig upp över oss och vänta stjärnor.

UPPVÄRMNINGEN VAR REDAN i gång när vi kom, vårt lag på planhalvan närmast där man kom in. AC/DC i högtalarna, "Dirty

deeds". I sekretariatet mellan utvisningsbåsen en vit termos – farmor skulle kalla den tv-kanna – bredvid en trave plastmuggar ovanpå ett kollegieblock.

Plexi runt hela rinken, kanske meterhögt, högre bakom målen. Sedan nät resten upp som skydd för fönstren mot cafeterian, likadant bakom andra målet för att skydda matchtavlan.

Uthållid puckhink. Två led utmed sargen vid blå, pass snett över och skott på mål varannan gång, sedan snabbt tillbaka och ställa sig sist i kön på motsatta sidan man kom från.

DET ÄR KANSKE 40 PERSONER I HALLEN, FUNKTIONÄRER OCH PERSONAL INRÄKNAT, OCH DET ÄR FREDAGSKVÄLL I FLEMINGSBERG OCH MATCH I DIVISION TVÅ.

Hemmalaget avslutar med en variant av Idioten. Någon sackar efter, går ner på ett knä, skakar av handskarna och knyter om.

Som avslutning åker bortalagets reservmål-vakt Vesslan några extra varv runt rinken innan han hämtar sin keps i båset, skär tvärs över zonen och ut mot omklädningsrummen.

Det är fredagskväll i Flemingsberg.

Hockey i division 2 östra, match i fortsättningsserien 2017-2018.

Lagen åker av. Ismaskinen in. Det är åtta minuter till nedsläpp.

På toalettdörrarna vid sidan av cafeterian är det dubbla skyltar på varje dörr – både tryckta skyltar med tydliga symboler för dam-, herr- och handikapp-toalett. Plus handtextade, upptejpade skyltar under dem som enbart säger "WC".

Det är varmare i kafeterian än ute i hallen. Stolarna vid borden närmast fönstren där man ser ner över isen är upptagna, de som sitter där känner bevisligen varandra,

de talar om en kryssning som är bokad och hur betalningen ska justeras då någon bokad för flera och det hela verkar lite allmänt oklart.

Delar av godiset på disken uppställt och lutat mot gamla gallervisir. Kort kö. Kaffet tillfälligt slut. På andra sidan fönstren kör ismaskinen sina spår och när de två inne varven är gjorda ställs målburarna på

ARGEN

plats igen – håll för stolparna görs med en stor borrh, han som borrar har broddar och går försiktigt över isen ner till andra målet.

Lagfoton på väggen. En gammal matchtröja. Mössor med lagmärke kan köpas. På några höga stolar precis vid dörren ut till hallen några som pratar om kommande matchen och att det nog ska gå vägen i dag då de har fullt lag och slipper spela med "udda backpar som blir trötta i tredje".

JAG SER MIG omkring.

Det är kanske 40 personer i hallen, funktionärer och personal inräknat, och det är fredagskväll i Flemingsberg och match i division två östra fortsättningsserien.

Utanför ishallens tunna plåtväggar trevar sig förortens tusentals upplysta fönster åt alla håll i kvällsmörkret, så långt de når och orkar. Men här inne i ishallen blåser domaren i pipan och urverket på

matchtavlan nollställs, musiken tystnar och de båda lagens förstafemmor grupperar sig på var sida av den röda mittlinjen, pucken höjs i luften av domarens raka arm och när den släpps i isen rafsar spelarna till, pucken studsar bakåt mot en av backarna och matchen är i gång.

Tre perioder. 20 minuter effektiv tid. Extratid på fyra spelare om oavgjort vid full tid.

Här finns ingen annan anledning till att spela matchen än att spela matchen – ingenting distraherar den ursprungliga driften och längtan och viljan, här är ingenting exploaterat.

Det är bara hockey. Som ett destillat. Oförfalskad.

Pucken styr på en klubba och upp över plexit och i nätet. "Blackout" säger speakern, domaren hämtar ny puck, andra nedsläpp.

Nummer sex spottar under visiret när han korsar offensiva blå.

UPPSALA KONSERT & KONGRESS

2-4/2

BACH!!!

Tre monumentala konserter, tre extraordinära uttolkare, tre dagar signerade J.S. Bach. Soloverk för cello, klaver och violin.

ISABELLE FAUST - VIOLIN
ANDREAS BRANTELID - CELLO
CHRISTIAN IHLE HADLAND - PIANO

29/9

Peter Mattei

Schuberts Winterreise

Poesi, känslor, värme! Schuberts odödliga sångcykel framförs av en av operavärldens främsta röster.

Följ oss på ukk.se, Facebook, Instagram och Spotify. Biljetter ukk.se 018-727 90 00
[#upsalakonsertkongress](https://twitter.com/upsalakonsertkongress)

För Karin Grahn är Johannelundstoppen lika mycket hennes plats som hennes franska bulldogg Hildas. Hit kommer de och leker av sig och samlar kraft. BERÄTTAT FÖR LAURA PYNNÖNEN FOTO MARTINA HOLMBERG

MIN PLATS

Jag bor tvärs över vägen härifrån. Hon som jag bor hos träffade jag vid brandstationen här nedanför. Hon har också en hund. Hundarna hälsade på varandra och så började vår vänskap.

Det är så skönt att komma upp hit. Släppa lös hunden och komma bort några timmar. Titta på folk. Det åker flygplan över här också. Jag brukar filosofera över vilka som åker och vilka som kommer hem. Var de har varit. Jag tänker på allt och ingenting här.

Jag är aldrig utan Hilda. Hon har betytt otroligt mycket. Utan henne tror jag inte jag hade levt. Jag har haft henne hos en fosterfamilj när jag själv var bostadslös. För hennes bästa. Men det blev en morot, att jag inte ville vara borta från henne för evigt. Så då fixade jag boende på en månad. Hon är det enda jag behöver ha med mig.

Hon så social. Har vi inte varit ute och åkt nånting på ett tag så ställer hon sig vid

busskuren eller drar mot tunnelbanan. "Nu ska vi ut och åka. Det har varit skittråkigt i ett par dagar. Jag vill ut och träffa folk." Så då har jag inget val.

Det senaste året har jag hållit i nykterheten, så jag har fått ett känsloliv. Med nykterheten kommer det ju automatiskt. Det har varit väldigt omtumlande. Jag träffade nyligen en vän från förut och insåg att jag är en helt annan människa i dag. Jag mår mycket bättre. Jag är en bättre människa.

Jag skulle bara till Stockholm och mellanlanda men jag blev kvar. När jag står hemma på balkongen och tittar ut över allt det här så är jag så himla glad och tacksam att jag kan få vara kvar här. Det är väl fint med Jämtlands gröna skogar men jag tycker att det är vackert att se husen. Allt det här. Det är så mysigt att det finns såna här ställen där man kan gå upp och busa av hunden. Min lilla kulle. 🐾

Vancouver och Stockholm har mycket gemensamt, men inte när det kommer till "drogscenen". När den tyska professorn Anke Stallwitz jämförde våldet i de båda städernas drogmiljö blev hon förvånad över vad hon fann mer av i Stockholm – våldet mot kvinnor: "Drogscener är mansdominerade, men i Stockholm är skillnaden mellan könen mycket stora". TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO FABRIZIO MISSON

MER VÅLD MOT KVINNOR

– Drogmiljön i Stockholm-Vancouver jämförd

STOCKHOLM OCH VANCOUVER är ungefär lika stora städer och har liknande levnadsstandard. Men det finns en sak som skiljer städerna tydligt åt.

– De är motsatser när det gäller drogpolitiken, säger Anke Stallwitz, professor i socialpsykologi vid Evangelische Hochschule i Freiburg, som har studerat ett flertal städers drogmiljöer och framför allt våldet i dem.

Kanadensiska Vancouver har länge haft en inriktning mot "harm reduction", skademinimerande insatser för narkotikaanvändare, och var tidigt ute med bland annat sprutbyte och injektionsrum. Sverige har däremot länge haft en repressiv, strängare narkotikapolitik. Därför valde Anke Stallwitz att göra en jämförelse mellan just Stockholm och Vancouver. Under 2017 har hon varit gästforskare på Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet.

– Vancouver har en av de öppnaste drogsценerna i världen. Den är mer organiserad och strukturerad än i Stockholm, den som säljer har en egen plats och allt sker mer öppet. I Stockholm sker det mycket mer under jord och väldigt fragmenterat.

Enligt Anke Stallwitz har det att göra med den svenska narkotikapolitiken.

– Folk är väldigt rädda för polisen. I Vancouver är polisen inte helt inne på skadereduceringslinjen, men mer än i Stockholm. I den svenska kulturen finns också mer skam och skuld knutet till drogbruk.

Att drogsценen skulle vara mindre öppen här var något hon hade väntat sig, men när hon undersökte våldet i städernas drogmiljöer blev hon förvånad. Våld förekommer i Stockholm, men sker sällan öppet på gatan. Det i sig var inte överraskande, men det hon fann när det gäller våld mot kvinnor var något annat än hon förväntat sig i en av världens mest jämställda städer.

– Det var precis motsatsen till vad jag förväntade mig att hitta här. Det finns mycket våld mot kvinnor. De var ofta i våldsamma relationer, men jag har också hört om kvinnor som injicerar droger ensamma på offentliga toaletter och blir utsatta för våld där. Kvinnor som blir våldtagna, blir av med sina droger och miss-handlade. Överallt är drogsценen mansdominerade, men i Stockholm är skillnaden mellan könen mycket

större än på de andra platserna jag har studerat (i städerna Hamburg, Freiburg, Shetlandsöarna, Vancouver, reds anm).

Vad kan det bero på?

– Olika faktorer. Som sagt, här är folk räddare, så det är vanligt att kvinnor inte söker hjälp, det finns en rädsla kring att erkänna att de använder droger. Och det finns mycket starkare känslor av skuld och skam. Kvinnorna som använder droger, injicerar och kanske säljer sex är längst ner i samhället och det finns en stor skillnad mellan vad de "borde göra och borde vara" mot vad de är. De har ofta låga känslor om sig själva. Inte sällan hamnar de i ohälsosamma relationer. De vill ha skydd av en partner samtidigt som de ofta blir

här. Om man köper på kredit så är man i ett beroendeförhållande med säljaren och räntan kan öka ganska snabbt. Då används hot och våld för att driva in skulderna.

Det leder till att det förekommer mer våld i samband med drogförsäljning i Vancouver. Att det inte finns lika mycket av "community mindedness" i Stockholm, även om det förstås finns kretsar av kompisar, leder här enligt henne till att framför allt kvinnor blir mer isolerade och utsatta, och de tycks inte ha lika mycket kontakt med varandra som i Vancouver.

Anke Stallwitz menar också att kvinnorna har en lägre ställning i drogvärlden här. Det finns kvinnor som säljer droger i Stockholm, men det är vanligare i Vancouver.

regelbundet träffat en grupp kvinnor. Tillsammans har de skapat en flyer som ska kunna delas ut på metadonmottagningar, sprutbyten, organisationer och boenden, för att öka medvetenheten, ge rådgivning och identifiera farliga situationer för kvinnor.

När det gäller risken för män, som använder narkotika, att utsättas för våld bedömer hon att den inte är riktigt lika hög som i Vancouver.

– Men om man är ung droganvändare och bor i en förort så är man också utsatt för våld, men då handlar våldet mer om revir, rykten, att känna sig kränkt. Drogerna är inte i centrum av våldet, de spelar en roll men inte huvudrollen.

Anke Stallwitz är professor i socialpsykologi och har studerat flera städers drogmiljöer.

MAGNAR HÄRSTEDT

DET VAR PRECIS MOTSATSEN TILL DET JAG FÖRVÄNTADE MIG ATT HITTA HÄR. DET FINNS MYCKET VÅLD MOT KVINNOR. DE VAR OFTA I VÅLDSAMMA RELATIONER. **Anke Stallwitz**

utsatta för våld inom förhållandet.

I Vancouver finns mer av det hon kallar "community mindedness", en slags gemenskap där man tar hand om varandra, men där det också finns regler kring vad som är accepterat och vad det blir för konsekvenser om någon bryter mot dem.

– Där är det vanligt att köpa droger på kredit. Det händer inte lika ofta

ANKE STALLWITZ HAR i sin forskning gjort intervjuer med människor som använder narkotika, med fokus på injektionsbruk, som hon har träffat via sprutbytesprogrammet och Brukarföreningen Stockholm. Hon har också intervjuat forskare, medarbetare på sprututbytet, polis och frivilligorganisationer.

På Brukarföreningen har hon

FÖR ATT FÖRBÄTTRA situationen i Stockholm skulle hon vilja se mer dialog mellan polis och drogsценen. Hon tycker också att så kallade "peer programs", som finns i Vancouver, kan göra skillnad. Det innebär att brukare jobbar med brukare, till exempel på ett sprutbytesprogram eller att de utför en del enklare tjänster som vanligtvis socialarbetare gör, men som inte kräver utbildning.

– Det kan sen leda till andra jobb och man har en chans att komma in i samhället.

Hon skulle också vilja se en öppnare diskussion om drogsituationen i Sverige.

– En expertkonferens kan vara en början, säger hon och berättar om en konferens som arrangerades på Shetlandsöarna.

Poliser, jurister, socialarbetare, brukare och politiker bjöds in. I blandade grupper skulle de tillsammans utveckla program för den kommunala drogpolitiken, med det gemensamma målet att minska våld och bruk, men framför allt att minska skador för människor som använder narkotika.

– Det är viktigt att man släpper ideologin och verkligen ser hur situationen ser ut och vad som kan göras för att förändra den. Man måste acceptera det faktum att droger är en del av det svenska samhället och att de inte kommer att försvinna. Det behövs en öppen diskussion om det, och kvinnor ska vara en del av diskussionen. Det händer till viss del just nu med #metoo och #utan-skyddsnet, men det räcker inte på långa vägar.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Gott Nytt

● Så var det äntligen dags för årets sista nummer av Situation Sthlm...

När jag skriver dessa rader vräker det ner stora snöflingor utanför husvagnsfönstret och kaminen är på. Det är varmt och skönt i husvagnen. Jag börjar längta efter nyårsafton och ett helt nytt år med nya nummer att sälja till mina kunder, som har köpt hela 2017 års tidningar av mig.

Ni har bidragit med att köpa tidningar av mig, samt stöttat med att köpa lampolja till våran kamin. Skänkt mat i form av konserver, bröd, pantkvitton med mera.

Ett stort tack till er alla, ha ett gott nytt år.

Vi ses på gatan.

MAGDALENA 407

Staden

● Mörkret ljusnar upp, luman klättrar på sin skala och sakta faller ljuset utåt mot mörkret som ljusnar efter ett ständigt pressande in i svärtan. Men snart är bara ett diffust mörker kvar som utan svärta i morgonen, helt upplyst från mörkaste stunder fallande framåt med allt ljusare sky.

© DOO CREATIVE DOMAINS

Som genom dagningens antågande och nattens upphörande i klart dagsljus.

Staden vaknar, en ny dag har danats i skapelsen. Allt vaknar, staden lever och syns i dagsljus i all sin prakt.

KAPINJUS

Slutet

● Det var en gång en kvinnlig snut som hällde ut min öl och där tog vår kärlek slut.

ANDERS

Firade helger

● Att fira de kristnas helger, advent, lucia, jul och nyår är mysigt, även utan något kaffe och därtill gutår.

Det skall vara en ljushårig vacker kvinna i tågets tåt.

Där hon fint skall skrida fram, utan några tunga fjät.

Sen kommer en hoper tärnor, de har glitter i hår, de måste trippa fram tyst, tyst på tå. Efter det tassar några tomtenissar som lite småbusigt fnissar.

Slutligen ett par pepparkaksgubbar, de har svårt att låta bli att framåt lubba.

STEFFI [MONACO]

Ge arbetstillfälle till människor i utsatthet

Blixtjobb tar uppdrag inom en mängd olika områden såsom städning, lättare hantverksjobb, målning, flyttjälp, skottning med mera.

Du som anlitar Blixtjobbs tjänster får inte bara ett arbete utfört. Du gör en ovärderlig insats, såväl för samhälle som för människa.

För mer information, vänligen kontakta:
blixtjobb@stadsmissionen.se
tel: 08-68 42 3491

STOCKHOLMS
STADSMISSION

/Blixtjobb

Släktforskning

● Jag har provat gratis släktforskning i två veckor, hittar tyvärr inte någon på morfars och mormors sida, mysko. Hoppas på bilder på släkt från mor och far att sätta upp. Är spännande och svårt att sluta när jag satt i gång. Jag har skrivit tre nya artiklar till Paradoxen och ändrat i två gamla från Ny Gemenskaps blogg. Kul, det blir så mycket i årets tidning.

STEFFI (MONACO)

Livet som insats

● Det var en gång, som man trodde var sandad eller saltad. Snön bara vräker ner men var är plogbilarna och traktorerna som ska hålla oss på benen så att man inte bryter alla kroppsdelar i kroppen?

Ibland känns det som att dom inte har tid för oss som går eller promenerar. På åttiotalet var det plogat och sandat, jag tror nog att det var bättre förr i tiden. Hur ska vi säljare kunna sälja Situation Sthlm från ett sjukhus? Nej, det var nog bättre förr.

406

MED
EGNA
ORD

FÖLJ
OSS PÅ
INSTAGRAM

@situationsthlm

Vem skulle ha trott?

● USA har en president som gör sitt bästa för att riva alla de positiva saker som hans föregångare under tiotals år kämpat för att få igenom. Vem skulle tro att Nordkorea skulle skicka raketer med kapacitet att bära atomvapen och hota hela jordens existens? Vem skulle ha trott? Att robotar dammsuger hemmet till den som råkar ha ett hem att dammsuga. Att Konsum, ICA, Hemköp och andra rustar ner sina kontantkassor och kallar det digitalisering och omorganisering.

Om jag köper två liter mjölk och en apelsin så är det jag som får göra jobbet själv men får ändå betala samma pris. Vid sidan av det så försvinner min vänliga

konsumkassör och hennes jobb. Vem skulle ha trott? Att i högkonjunkturens Sverige, de som har och inte har kapital, klasskillnaderna har blivit så stora, segregationen så omfattande och ungdomar som äter antidepressiva medel för att orka. Vem skulle ha trott?

Nazisterna löper amok på Sveriges gator och polisen tittar bara på. Kvinnan i förorten Fittja blir gruppvåldtagen av cirka tio man och advokaten yrkar på frigivning eller milda straff. "Det var bara på skoj", "du är äcklig" kommenterar förövarna. Vem skulle ha trott det 2017?

Inte jag.

LIVINGSTONES

Folktandvården finns
till för alla människor
i alla åldrar

Hos oss får du inte bara den bästa allmän- och specialisttandvården, eller den bästa medicinska tandvården när du har behov. Du får också förebyggande tandvård. I mer än 75 år har vi hjälpt svenska folket att få en bättre munhälsa.

Folktandvården

Välkommen att läsa mer och boka tid!
www.folktandvardenstockholm.se

VI & DOM
EN UTSTÄLLNING
OM HATBROTT

Polismuseet

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Gammal krona

● Jag och min flickvän var ute och gick då hon behövde gå på muggen. När vi fann en offentlig betaltolett så fungerade varken den nya femman eller enkronan, utan endast de gamla, utgångna mynten.

KENNETH DAHLSTRÖM

Ensammas jul

● Ensam hade överlevt julafton och tänkte ta en liten juldagspromenad till T-centralen och Vasastaden för att vara mindre ensam. Det visade sig vara en ganska dum idé. Stockholmsmorgonen var tyst och tom, det enda som rörde sig på gatorna var andra ensamma och några icke ensamma. Många av dom hade troligen tagit ett par glas julglögg för mycket. Ensam hittade en 7-Eleven som var öppen i en annars stängd och mörk stad. Ensam köpte två hyacinter, inte för att de var så speciellt vackra utan för att de doftade så gott, något man inte kunde säga om ensam själv. En polisbil körde förbi, en taxi efter det. Många taxibilar, några polisbilar likaså.

Ensam började tänka på den gamla vitsen – kvinna, polisen och en taxi, alltid när man det behöver, så man aldrig det ser. Ensam började stappla till sin lite ensamma soc-lya och tänkte att poliser och taxichaufförer måste vara mycket ensamma människor, liksom han själv så här på juldagsmorgon.

LIVINGSTONES

Ett proffsfoto

● Visar mig det jag inte själv kan se i spegeln. Min skönhet, mitt jag, verkligheten där mina trauman inte når mig...

Jag blir till, får form, får en bild av mig, min existens. Ett djup av mina känslor, ett uttryck av mig och mitt innersta mående, en förmedling av hur jag mår. Jag vaknar till liv inför kameran blir ett, blir sedd.

Några tankar från lilla mig.

BRITT-MARIE SIT75

Alla helgons morgon

● I gryningen kommer jag fram bland dansande dimmor i fullmånen sken. Jag vandrade runt på kyrkogården och berättade för Cornelis att jag minsann sjunger "Brevet från kolonien" i Gatans kör. Och att vi även varit med i Allhelgonakyrkan och körat till "Telegram för en bombad by". Jag förstår nu hur jobbigt han hade det när alla i publiken skrek efter "Hönan Agda", med tanke på hur många andra fina låtar han gjort.

Jag pratade även med Anna Lindh ett tag. Hon hade varit uppe hela natten och predikat för allas lika värde och orättvisorna, även på kyrkogården. Det var från person till person det avgjordes vilken plats på kyrkogården man blev tilldelad minsann. Men nu var hon hes efter att ha försökt överrösta Cornelis säng hela natten.

Mammas ande svävade runt minneslunden. Som vanligt svar att greppa, men hon trivdes efter omständigheterna bra.

Jag svänger mina spiror till musiken. Bryr mig inte om att jag inte har någon grav som ska pyntas. "Nej då Irene, kom som du är. Ja mamma". Du finns ju alltid i mitt hjärta, så länge jag finns och så länge jag minns dig.

IRENE

Tack Stina

GISELA GATENHEIM

● Tänkte tacka Stina Wolter för att hon var så bra i går när jag var gäst hos henne i radio. Hon och Johanna var hemma hos mig en varm dag i juni, hon hjälpte faktiskt mig då jag kom av mig emellanåt.

Sen ett tack till mina tre söner som lyssnade. Min kusin ringde upp efter programmet och berättade att hon och mellansonen, som är född 1991 och har vuxit upp hos henne sen han var tre månader och yngsta som är född 1992, lyssnat på programmet. Jag fick jag ett jättefint sms i dag på morgonen som jag blev jätteglad för.

Jag vill också skriva och tacka redaktionen här inne på Situation Sthlm där jag sitter och skriver nu. Först Jonas och Ingmarie som står bakom disken när vi kommer och köper tidningar, hade vi inte haft dom så hade vi faktiskt inte fått en extra slant. Jag kan bara gå till mig själv men jag vill i alla fall tacka dom som hjälper oss, även Ulf och alla andra här på redaktionen.

Till sist vill jag önska alla läsare och ni som köper tidningar ett riktigt gott nytt år. Även Björn i Uppsala och alla som känner mig där önskar jag ett riktigt gott nytt år. Tack.

LENA FREIJ

Mot årets slut

● I dag var det säsongsavslutning med jullunch på Gatans Röster, god mat, hembakta lussebullar och godispåse. Fick veta en rolig hemlighet av en av medlemmarna om vad vi ska göra om ett halvår, mycket jobb innan dess men blir kul och spännande, så ja direkt förstås.

Häromdagen klädde jag min lilla plastgran som jag har på tv:n. Det blir hårdrocksstil i år, det vill säga

svarta kulor och inget mer. När jag kom hem i dag låg en postavi innanför dörren. Tyckte det var konstigt, jag hade ju inte beställt något, men sedan ringde mor och far och frågade om det kommit fram. Jaha det var från dem, gick ut på kvällen med en väninna för att handla så jag hämtade ut brevet med. Var en julklapp från dem.

Köpte Triss julkalender i år, ingen vinst än. Förr köpte jag bara

chokladkalender men får inte äta det på grund av diabetes numera. På söndag är det vernissage i Västberga för Ny Gemenskaps fototävling, inklusive prisutdelning.

2018 års museumbok har utkommit från Nordiska museet, *Vår vardag-ditt museum* med dikt om folklore som jag skrev 2014 till en utställning där för oss kvinnor på Klaragården. Jag är så glad för den.

STEFFI (MONACO)

SÖDRA
TEATERN

DE REDAN FRÄLSTA

17-28 JAN 2018

*De som fortfarande lever i mörker kommer att vakna!
Tiffany & Bianca Kronlöf tillsammans med Thom Gisslén.*

RIKSTEATERN PÅ SÖDRAN

SODRATEATERN.COM

MED EGNA ORD

Ack o Ve

● Lítania Lutfisk Kverulin
vad är i dag din falsettbensin,
heroin, subutex eller taskigt sex,
socialen, analen och grannen stal
eller tänder du på, och det bara släcks.
Ta och stäng ner din tråkiga klagokanal.

Lítania Lutfisk Kverulander
vem får i dag ditt sura klander,
kräver konstant uppmärksamhet,
har så mycket svårare än alla andra,
kräver respekt och att man är diskret.
Något som faller bort då du ska klandra.

JAN WALLIN

Blannadade fellstavade dumheter

● Tvär Tom har avancerat till Vice Versa.
Dunk udden var fylld med kuddun.
På kondoret arbetar ju kondorerna.
Kondittodattoriet har ju lite av varje.
Konerna skola staplas till en jämn och fin konstapel
och svårare än så är det inte att bygga en polis.
Kontorreversen skapade värsta kontroversen
på reverskontokontoret som
reverskontokontorskontrovers och vice värsta.
VD och vice VD var de versa, och vi se vice värsta versan.
Versaler, gemener och en riktigt gemen vice versal.

JAN WALLIN

Tack för ditt val

● Ja just du, för du har antagligen köpt denna tidning och det gläder mitt
hjärta från djupet. Vill tacka dig för du gör ett val som du inte behöver, men
som gläder mig, ger mig värdighetskänslor och glädje över min dag, att du
valde att se mig och stötta mig, du gjorde mig synlig och värdefull.
En kanske liten sak men för mig så Stor, viktig, och Betydelsefull.
Du ger mig glädje och värde. Önskar dig en rikligt välsignad dag.
Bamsekram,

BRITT-MARIE SILTAMÄKI

**TRE AV FYRA RÖKARE VILL SLUTA
TA CHANSEN ATT LYCKAS MED VÅRT STÖD**

SLUTA-RÖKA-LINJEN

RING 020-84 00 00
www.slutarokalinjen.se

ALLA SAMTAL TILL OSS ÄR GRATIS!

**Funderar du över
dina alkoholvanor?**

Du kan vara anonym och det
är kostnadsfritt att ringa!

Ring 020-844448
www.alkohollinjen.se

Liv?

● Går omkring i ett liv,
ett liv som är en kuliss.
En välgjord kuliss
så teatern vi spelar
känns som livet.

Livet som en gång var
för bra för att vara äkta,
det livet avfärdades,
föstes åt sidan som
usel realitätsåpa
med alltför mycket handling
utan realism.

Jag ser de lyckliga,
de som dansar på gatorna,
de som älskar, sjunger och skrattar,
fast i sin orealistiska dröm.
Medan vi som lever
vet att var dag liknar den förra,
en ledans realism
där vi går med smärtan.
Längtar vi efter Döden?

JAN WALLIN

Hjälpa mamma

● Jag har hjälpt min mamma och
handlat med henne. När hon vill
ha hjälp så ringer hon till mig om
olika saker hon behöver hjälp
med hemma. Då diskar jag eller
tvättar jag fönster, med mera. Min
mamma får inte gå till centrum,
hon får gå till grannen och lämna
brevet sen får hon gå tillbaka hem
igen och vara inne. Hon klarar sig
själv inne med dusch och annat.
Ibland sover jag över hos min
mamma om det händer något
speciellt hon behöver hjälp med.

SUSANNE 294

När man säljer

● Ett leende.
En flyktig blick, ett småle-
ende, så lite behövs när man
står och säljer för att man ska
hålla värmen uppe.

KERSTI

McCafé®

Mycket. Gott.

Välkommen in till McDonald's® Liljeholmen & Södermalm!

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-54595394

CEDERQUIST

frank ADVOKATBYRÅ

bergkrantzarkitekter

ARBETARNAS BILDNINGSPÖRBUND

BESQAB

HANSA PROJEKT

Acne 艾可尼

BJÖRN AXÉN

ADITRO

ashurst

COWI

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

Danske Bank

HMXW arkitekter

ADVOKATFIRMAN Thomas Bodström

ASSA ABLOY

Folkhem

Attendo

Autoexperten

BTH BYGG

AV-HUSET

ALLBA

ERSÉUS ARKITEKTER AB

ALM

INDUSTRI VÄRDEN

LIME TRAVEL

NALEN

Development

SBAB!

Spoon
it's a content agency

inplenion.

LINKON

NF måleri ab

Propeller

SBU
Svensk Bostadsutveckling AB

NO 010
STADSBU
I STOCKHOLM

inResonance
Always in Tune

LIPAC

NORDIA
SWEDEN • NORWAY • DENMARK • FINLAND • LAW

Propeller Trim
SERVICE & FÖRSÄLJNING

SECURITAS

Stavdal

investor

LJUNG SJÖBERG
PROACTIVE DRUG MANAGEMENT

NORR
ENERGI

Q-GRUPPEN

seko
SERVICE- OCH
KOMMUNIKATIONSFACKET

Stockholm konst

irilis
utvecklingscenter

LG

NYFORS

QPARK

skye

Stockholmshem

IT-UNDERHÅLL
I STOCKHOLM AB

Läraryrket

nytda

RAMBOLL

SIGNALISTEN

STOCKHOLM
RELINING

JANKE
WIKHOLM

m3 BYGG

OLOF PALMES
MINNESFOND
Högsta 272 bakgårn 1418-2004
www.palmsfond.se

RAMIRENT

SHIS Bostäder

STROMMA

JM

M Ekholms
konsulttjänst AB

ORIGO
ARKITEKTER

RETURPACK
pantamera.nu

skandia:
fastigheter

SVALNER
Komplett skatterådgivning

JÖRGENSENS RÖR AB

OSCARS
TEATERN

Riksbyggen
Rum för hela livet

Skårnäs
gården
H-huset

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

KAMASA-TOOLS

MANGOLD
FONDKOMMISSION AB

PALMÉR
REDOVISNING AB

RIVAL

SKL Kommentus

Knut Jönson
Byggadministration AB

Mekonomen

perida

RIVNERS AB

MÖTEN & UPPLEVELSER
Skåvsjöholm

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS STIFT

Kommunal.

MEMFIS

playground

R&B
R&B
R&B

SKB
Stockholms Kooperativa
BOSTADSFÖRENING

Svensk
biblioteksförening

Könsföreningen
Stockholm

Mgruppen
SVENSKA MANAGEMENTGRUPPEN

precio
fishbone

R/T
Bit & Maskin

SMÅÅ
SMÅFÖRETAGARNAS Å-KASSA

SB
Svenska Bostäder

KUNGSLEDEN

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

preem

Sandart&Partners

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

SVENSKT NÄRINGSLIV
CONFEDERATION OF SWEDISH ENTERPRISES

LENNART ERICSSON
FASTIGHETER AB

nya moderaterna

PRESS
DATA

SAHRA

Solvalla

SVERIGES BRYGGERIER

Liberalerna

MOTIVATION SERVICE

prima
gruppen

SAMTRANS

SPARTOI AB

Swedfund

Hälsa och habilitering

Mottagning för sprutbyte i Uppsala

Hos oss kan du lämna in dina använda sprutor och kanyler och få nya i utbyte. Du erbjuds även hälsoundersökning, provtagning, vaccination samt rådgivning och hjälp för drogfrihet.

Besök hos barnmorska för preventivmedelsrådgivning, graviditetstest och cellprovtagning erbjuds till dig som behöver.

Sprutbytet vänder sig till dig som är 18 år eller äldre och injicerar droger.

Kunskap och omtanke för din hälsa

Sprutbytet

Märstagatan 2, Uppsala

Öppet måndag till fredag kl 10–16.

www.regionuppsala.se/sprutbytet

Region Uppsala

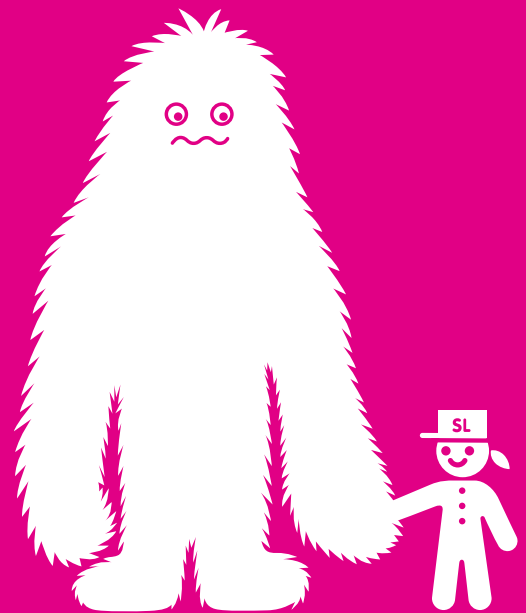

Tips från
SL!

TRYGGARE RESA!

Alla ska känna sig trygga när de reser med oss, oavsett vem man är, vart man ska eller när man åker. Därför vill vi uppmärksamma dig på vårt trygghetsnummer 020-120 25 25. Trevlig resa!

TILLSAMMANS FUNKAR ALLTSAMMANS!

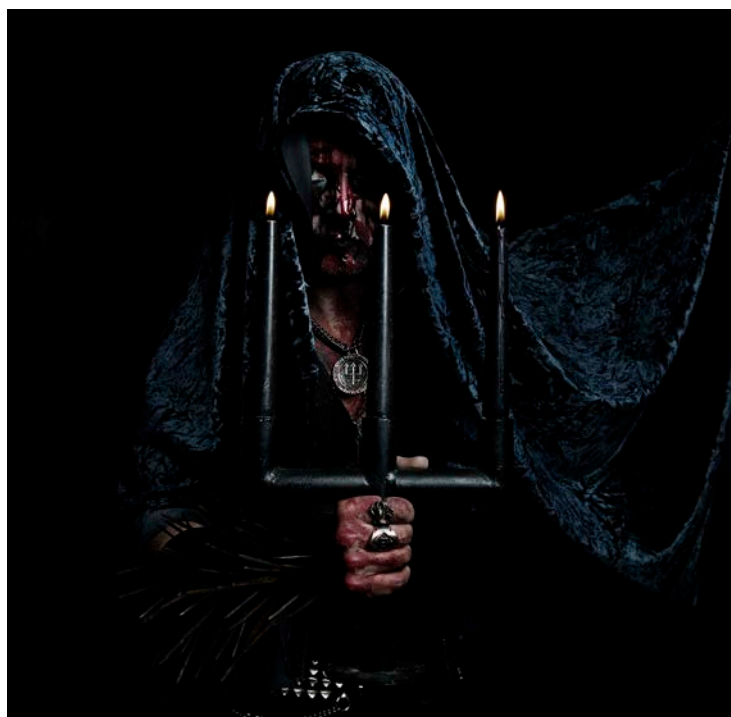
"Fokuserar på saker som är stärkande och ger kraft."

Erik Danielsson, Watain

METAL Ett av hårdrocks- och black metal-scenens största band Watain är tillbaka med ett nytt album. Bandets sångare och frontfigur Erik Danielsson kallar *Trident Wolf Eclipse*, som är bandets sjätte fullängdsskiva, för deras våldsammaste hittills.

– Vi gjorde *The Wild Hunt* som var en rätt tung och episk skiva och präglades av sorg. Nya albumet fokuserar på saker som är stärkande och ger kraft snarare än det motsatta. Det låter hårt och brutalt men sätter du en mikrofon mot ett vulkanutbrott så blir det också ganska öronbedövande. Men samtidigt finns Watains traditionella detaljrikedom kvar där också.

Watain bildades 1998 i Uppsala och blev känt även utanför hårdrockskretsar i och med Grammis-utmärkelsen för albumet *Lawless Darkness* 2011. 20-årsjubilet firas med en spelning och utställning på Kraken 5 januari, som följs av en lång turné i Europa, USA och Sydamerika.

ESTER SEGARRA

– Vi spelar bland annat på en riktigt cool festival i Mexico. Det är bland annat Judas Priest, Ozzy Osbourne och Scorpions. Och så vi. Det är helt sjukt. Vi har ju spelat på många hårdrocksfestivaler i Europa men jag ser verkligen fram emot att se hur det är i Mexico. Vi ska försöka stanna där under hela festivalen och bara insupa hela grejen.

Erik Danielsson är mån om att erkänna klassisk hårdrock och heavy metal som grunden för black metal,

som är mer extrem i sin uttrycksform.

– Jag har alltid understrukt att för oss är band som Black Sabbath och Dio precis lika viktiga som Dark-throne och Mayhem. Det är viktigt för folk att haja det om de verkligen vill förstå Watain. Jag tycker att metaltraditionen går i ett rakt led från tidigt sjuttital och band som Mountain fram till Bathory. Jag kan se en röd tråd hela vägen och tycker det är synd när folk glömmor bort det.

DAVID BOGERIUS

I.B Sundström och Oljefat på Dramaten

DRAMATEN

TRUMMOR I.B. Sundström gör ett framträdande på Dramaten i januari.

Med sig på scenen har han ett 15-tal musiker – bland annat en kör, en oljefatsorkester och en bleckblåssektion – och skådespelare från Dramaten. Till grund för showen ligger hans senaste album *I den skinande gyttjan*. Han beskriver själv skivan på Dramatens hemsida:

– För mig skildrar skivan en slags vanställd fantasyvärld som håller på att lösas upp till ett slags intet, ett upplöst tillstånd efter att berättelsen är slut. För mig är skivan inte hopplös utan snarare hoppfull, fast kanske någonting bortom och bakom hoppet, som en vacker, värdelös och formlös återuppståndelse.

Konsthären och musikern Isak Sundström är sedan tidigare känd från banden Skriet och Pascal. Albumet *I den skinande gyttjan* som utkom hösten 2017 är hans första under namnet I.B. Sundström. Den fick ett varmt mottagande och hamnade på flera årsbästa-listor.

FOTNOT: Uppsättningen spelas på Lilla Scenen på Dramaten 24 januari.

LAURA PYNNÖNEN

Värt att lyssna till:

Ruins

First Aid Kit

Flera eminenta singlar har banat väg för First Aid Kits återkomst. Nu släpps albumet *Ruins*.

Mitt dumma jag – svensk jazz

Bo Sundström

Sätter svenska ord till amerikanska – förutom Lars Gullins "Dannys Dream" – klassiska jazzlåtar. Och sjunger bättre än någonsin.

Jag har funderat på en sak

Amanda Ginsburg

11 låtar ny svensk jazz, lagom gabardinmjuk, polokragig och sjungen med en röst som kommer att bära långt. Kommer 2 februari.

JULIA MARKO-NORDS REGIDEBUT

En komplex relation ges plats på scenen

SCEN Pjäsen *MOR/DOTTER* bygger på djupintervjuer med mödrar och döttrar och belyser en relation som omgärdas av tabun och ideal. Pjäsen prövar tanken att vara medberoende till sin mamma eller dotter. Publiken är det tysta vittnet till skådespelarens "bikt" i en sorts grupperapi där det mest förbjudna får sägas.

Föreställningen är Julia Marko-Nords regidebut och produceras av den nystartade gruppen Din Mamma Produktion, som bildats som en reaktion på brister som yrkesutövande scenkonstnärer har upplevt inom den svenska institutionsteatern. Målet är att skapa scenkonst där kvinnors erfarenheter får ta plats.

PRESENTO

FOTNOT: *MOR/DOTTER* har premiär 19 januari på Kulturhuset Stads-teatern.

DAVID BOGERIUS

Punkburlesk i Kärrtorp

BOK KSMB sätter upp *En slemmig torsk* – "en musikalisk punkburlesk-tragedi om gemenskap, lögn, svek och motstånd mot allt" – på Teater Reflex i Kärrtorp. Det är historien om bandets gitarrist Johnny Sylvan, som skrev och sjöng låten "En slemmig torsk" på KSMB:s första egna platta *Aktion*. Och sedan försvann. Finns biljetter kvar till extraföreställningen 5 januari 2018.

ULF STOLT

100
kronor
i månaden

Jag är med för att jag vet hur det är
att **inte** vara med. Väl investerade
pengar – varje månad.

- VICTOR, WEBBREDAKTÖR -

Akademikernas
a-kassa

Vi är Sveriges största a-kassa med 700 000
medlemmar. Frågor? Vi finns här för dig!

08-412 33 00

info@aea.se

aea.se

"Precis som i boken spelade jag poker med dem på sommarlovet."

Anna Ehring

BARN/UNGDOM *Minoo och vinterskeppet* är en äventyrsberättelse för barn i mellanstadieåldern, som kretsar kring tillhörighet, oro och drömmar. Boken är skriven av författaren Anna Ehring och handlar om elvaåriga Minoo som levit i väntan på uppehållstillstånd i flera år.

– Berättelsen kretsar runt en syster och en bror som har en vardag med skola och kompisar, men som bär på en otrygghet som inte syns utanpå. Jag ville skildra vad det gör med en människa,

säger Anna Ehring.

När ett brev från Migrationsverket till slut dimper ner genom familjens brevinkast får Minoo panik. Hon tar sin lillebror Mirza i handen och flyr, utan att öppna brevet.

– Dessa barn lever här i vårt land, men har det till låns medan de försöker göra allt som vanligt, som

SERKAN TELI

att leka med kompisar och göra sina läxor. Vad händer med tilliten till sig själv och andra under sådana levnadsformer? Vi har även en ökad andel fattiga barn som inte är på flykt eller flytt hit, men som ändå lever utan fast bostad. Alla som har en ekonomisk trygghet och tak över huvudet behöver dela med sig och sträcka ut en hand till män-niskor som inte har den tryggheten i sina liv.

I flera av sina böcker vrider Anna Ehring på sociala och moraliska frågor.

Själv säger hon att hennes aversion mot orättvisor grundlades tidigt.

– Jag är uppvuxen med föräldrar som arbetade aktivt med att hjälpa utsatta grupper i samhället. Mamma var sjuksköterska och pappa förestod bland annat ett hem för alkoholister. Gubbarna på 12:an finns med i min bok *Här vill inte hundar bo*. Och precis som i boken spelade jag poker med dem på sommarlovet och efter dagis.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Viktiga vittnesmål om förintelsen i seriebok

SOFIA RUNARSDOTTER

ÖVERLEVANDE Av naturliga skäl finns snart inga överlevande kvar. – De som kan berätta om hur det var att uppleva förintelsen är gamla, säger Jessica Bab Bonde.

Därför har hon intervjuat sex överlevande som var barn då. Deras vittnesmål gestaltas tillsammans med illustratören Peter Bergting i serieboken *Vi kommer snart hem igen*. De berättar om vad som hände dem och deras familjer, om undernäring, missad skolgång, hur de kände och om hur det sedan var att komma till Sverige.

– Boken riktar sig främst till barn över elva år och är gjord så att de ska kunna sätta sig in i hur det var, vilket kan vara svårt när vi i Sverige lever i en trygg tillvaro, säger Jessica Bab Bonde som själv har mor- och farföräldrar som flydde förföljelsen.

Boken ska skapa medvetenhet kring att demokrati inte är en självklarhet, inte heller i dag, och att det är viktigt att bevara den.

Förutom *Vi kommer snart hem igen* ger Natur & Kultur också ut böckerna *Att återvända till livet* och *Och du kom inte tillbaka* inför Förintelsens minnesdag 27 januari.

MARIA HAGSTRÖM

JUBILEUM

20 år med samtal om skrift och skrivande

FRESEBILD

Malmö, Göteborg, Umeå, Århus och Köpenhamn.

– Den har förändrat livet för läsarna i vår huvudstad och andra städer, säger Ingemar Fast, konstnärlig ledare för Litteraturscenen, på Kulturhuset Stadsteaterns hemsida.

Jubiléet firas i fem dagar med specialinbjudna gäster. Författare som gjort starkt intryck vid tidigare besök sammanförs på scenen. Unika litterära möten och nyfikna samtal utlovas.

FOTNOT: Firanget sker 22-27 januari på Kulturhuset Stadsteatern.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Håll ögonen på:

Ingen jämfört med dig

Jonas Brun
Vällingbyförfattaren följer upp *Skuggland* med en roman om första förälskelsen, placerad i nittioalet.

Tellussyndromet

Carl Johan De Geer
En händelserik roman med fantasy- och science fiction-inslag om några surrealistiska dagar i Stockholm. Huvudpersonen CJ har tydliga drag av författaren.

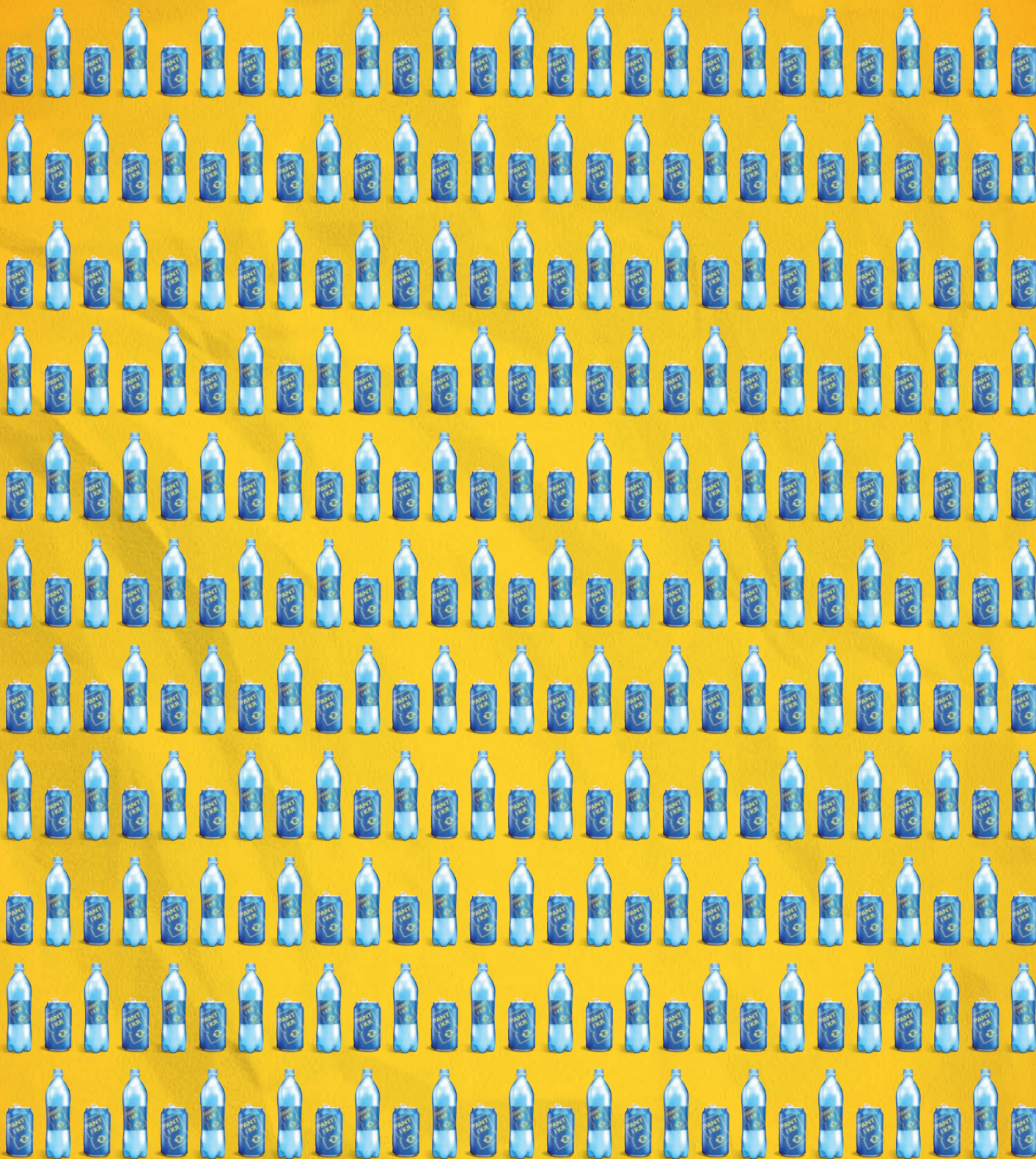
Aldrig mer

Sara Larsson
Tre öden vävs samman i en roman om kvinnor som utnyttjas i prostitution i Sverige och Europa.

Sex nya noveller om den nordiska faunan

BOK Författaren Andrea Lundgren är tillbaka med sin tredje bok. *Nordisk fauna* är en novellsamling, som liksom hennes tidigare verk, suddar ut gränserna mellan människor, djur och natur. De sex novellerna befolkas av djur så som rävar, blåvalar, gåddor, katter och fåglar. Och människor, mer eller mindre vilnsna.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

PANTAMERA

"Min relation till Ted är en vägg."

Hannes Holm

EPOKFILM 2018 börjar storstilat med filmen *Ted – för kärlekens skull* om Sollentuna-bon Ted Gärdestad, i regi av Hannes Holm. Som var nio år 1971 när Ted Gärdestad slog igenom.

Hur blev din relation till honom?

– Min relation till Ted är en vägg. En vägg och ett väldigt dämpat "... sol, vind och vatten..." som kom från min storasyster Cecilias rum bredvid. Hon spelade honom hela tiden och det var där jag fick min Ted. För

även om det lät muggigt genom väggen var det som om Ted hade hållt ner Karlssons klister i sina låtar, när man en gång har hört en Ted-låt får man den

inte ur skallen. När jag som vuxen skrev manus till en film så visste jag inte vad den skulle heta, då dök låten "Himlen är oskyldigt blå" upp i huvudet. Jag ringde Kenneth Gärdestad och frågade om det var ok att använda titeln, och det var det ju. Där var min första resa med Ted fulländad.

Hannes Holm

OLIA KALBERE

Var det nån speciell omständighet kring Ted du ville berätta?

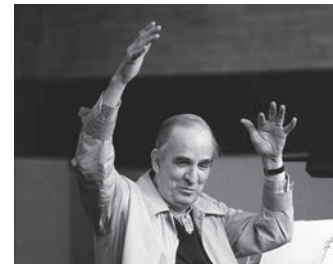
– Ted var väldigt duktig och omtyckt, men precis som med ABBA kunde han bli anklagad för att göra yttlig popmusik. Men låtarna är inte yttliga, de spelas på begravingar, dop och bröllop, det är minsann inga yttliga situationer. Där kan jag känna många beröringspunkter. Jag har ju själv sysslat mycket med komedi, men även *En man som heter Ove*, och jag kan irritera mig på att det finns en uppdelning mellan sånt som kallas yttlighet och djup. Varför kan det inte bara få vara en bra låt eller film?

Var det nån detalj från den tiden som du verkligen ville få med?

– Jag har precis suttit och spelat in sjörapporten, börsnyheterna och land- och väderrapporten som ska höras i bakgrunden, och det var en fröjd. Men en sak som inte fick plats, och som jag är lite ledsen över, var "OBS! Kulturkvarten". Det var en signatur med Bach och sen ett "Hej, det här är OBS! Kulturkvarten..." Jag tycker att det är roligt att Teds vän Björn Borg kör moppe i filmen, alla körde ju moppe då, och att Ted sitter och äter mackor med O'boy. Det är bara sköna saker. Det är ju dyrt att gå på bio och då är det härligt att få bjussa på en epokfilm som publiken kan få kliva in i.

HENRIK EMILSON

Ingmar Bergmans ogjorda grubbelporr

BENNET VANSSELJUS

100-ÅRING I Stockholm firas Ingmar Bergman bland annat med utställningen *Bergman på modet – kvinnoroller & kostymer i Bergmans filmer* på Hallwylska palatset, med originalkostymer ur flera filmer.

Stiftelsen Ingmar Bergman, förvaltar hans arkiv med 10 000 brev och alla manus, fullbordade som ofullbordade. Stiftelsens VD, Jan Holmberg, berättar i podden *Snedtänkt* att Ingmar Bergman sparade allt, som masskorsbandet som gick ut till boende på Ymervägen i Djursholm om snöröjningen vintern 1963. Här finns också manus till Hollywood-produktionen av *Den glada änkan*, som bland andra Barbara Streisand och Al Pacino var knutna till. Den blev inte av. Inte heller blev *Den förstenade prinsen* av. Den var tänkt som en gladporrfilm, fast har en lätt sorgsen stämning och Jan Holmberg beskriver Ingmar Bergmans manus som "...grubbelporr".

Ingmar Bergman hade korrespondens med Astrid Lindgren om att regissera *Bröderna Lejonhjärta*. Även den påtänkta kortfilmen av Povel Ramels lysande sång "Gräs-änkling blues" finns i arkivet.

FOTNOT: Podden *Snedtänkt: Om Bergmans ofullbordade* finns på www.sr.se.

HENRIK EMILSON

FESTIVAL

Svenskar i Sundance

TÄVLAR

Sundance filmfestival har stor

prestige i filmvärlden. Det är därför hedrande att tre svenska kortfilmer är med och tävlar: *Fettknölen*, av Jane Magnusson och Liv Strömquist om Ingmar Bergmans födelseår, *Min börda*, av Nikki Lindroth von Bahr, dockfilm som vi skrivit om tidigare och *"Turkioskiosken"* av Bahar Pars, del två i hennes trilogi om rasism.

Dessutom tävlar två svenska samproduktioner, Isabella Eklöfs *Holiday* och Ísöld Uggadóttirs *And Breathe Normally*.

HENRIK EMILSON

Titta extra på:

Titanic – 20 årsjubileum

Är det någon film du ska se på stor duk är det James Camerons maffiga kärleksdrama från 1998. Nu finns chansen igen.

Deadline

Biologiska stridsmedel sprids över Skåne och miljökatastrofen är ett faktum. Regissören Stellan Olsson berättar om sin sjuttioårsfilm på Cinemateket 13 januari.

Downsizing

Världen har öppnat sig för Rolf Lassgård som spelar mot Matt Damon i framtidskomedi om att förminska människor i miljövänligt syfte.

LOKALPATRIOT

Strandad i Bottenviken

KORTFILM Regissören Victor Johansson flyttade från Uppsala till Dalkarså i Robertsfors kommun där han spelat in kortfilmen *Stranded*. Den handlar om utvisade flyktingen Tariq som vill ta sig till en mytisk ö i Bottenviken. Till sin hjälp har han Nathalie och hennes crosscykel som kan ta dem över isen. För SVT berättade Victor Johansson om fördelen med att filma i Dalkarså:

– Det finns ett nätverk av filmare här. Mer än i Uppsala faktiskt, för där är det så nära Stockholm att alla försvinner dit.

FOTNOT: *Stranded* visas som förfilm på Zita i januari.

HENRIK EMILSON

Punken förändrade liv

TV SVT visar dokumentärserien *Eran – punk i tre delar. I Rågsved, Sprängkullen och Klippan – och på en massa andra platser i landet – förändrar punken människors liv. Joakim Thåström, Freddie Wadling, Ulrika Malmgren från Mögel och en mängd andra människor som fick sina liv förändrade medverkar.*

Släpptes på SVTPlay på julafton, första avsnittet i SVT 1 28 december.

ULF STOLT

Medarbetare ställer ut på Vårsalongen

KONST Den 12 januari öppnar Vårsalongen i nyrenoverade Liljevalchs konsthall. Av 2 423 ansökningar har verk av 137 konstnärer valts ut. En av dessa är Sofia Runarsdotter, fotograf och målgångig medarbetare i Situation Sthlm, som ställer ut sitt verk *Introvert House*.

– Verket kom till genom att jag fotograferade ensamma hus i Västerbotten till tidskriften Norrländsk Journal. Jag åkte runt på landsvägar vägar och fann plötsligt detta öde hus inte långt från min hemby. Verket heter *Introvert House* eftersom flera granar börjat växa just framför ytterdörren. Det ser ut som att huset planterat dem med flit, säger Sofia Runarsdotter och tillägger:

– Jag gillar egensinnigheten i huset, som påminner mycket om min hemtrakt. Jag tycker även att bilden är en smula humoristisk i sin torftighet.

MARIA HAGSTRÖM

Beppe Wolgers texter får nytt liv på Dramaten

ORD Svante Thuresson tar sig an Beppe Wolgers lätttexter och liv på Dramaten. Föreställningen *Svante möter Beppe ges 13 och 14 januari*, med Claes Crona Trio. På repertoaren står Wolgerska örhängan som "Monicas vals", "Sakta vi gå genom stan" – och säkerligen också "Det gåtfulla folket".

ALEXANDRA SUNDQVIST

"När jag växte upp såg man inte de aspekterna."

Staffan Valdemar Holm

TEATER I pressmeddelandet inför uppsättningen av Molières *Tartuffe* som skickades ut från Dramaten löd inledningsmeningen: "När Orgon bjuder hem Situation Sthlm-försäljaren Tartuffe vänds livet i den välbärgade familjen upp och ner". När jag citerar det för Staffan Valdemar Holm skratrar han lite ursäktande.

– Det är inte så bokstavigt, det är mer som en association. Pjäsen handlar ju om en man från överklassen som hamnar i en slags kris, och i kyrkan träffar han en man som är beskriven som en sorts utfattig och medellös man.

Men i uppsättningen finns ingen reell koppling till Situation Sthlm –

Magnus Roosmann, spelar Orgon i uppsättningen av Tartuffe.

karaktären Tartuffe relateras aldrig till som varande Situation Sthlm-försäljare, eller bär någon rekvisita som skvallrar om det.

– De har nog varit kreativa på marknadsföringskontoret. Pjäsen är ju från 1600-talet. Jag vill använda väldigt klara och drastiska bilder så man kan förstå den i dag.

Han tycker det är beklämmande att ojämlikheter består så pass att en pjäs från 1600-talet kan göras relevant i dag.

ULF STOLT

Systrar startar ny kulturklubb

NYSTART Stockholm har fått en ny kulturklubb – Livsbistron. Minst en gång i månaden ska klubben arrangera evenemang där foto, musik, poesi, konst och mat blandas utifrån olika teman.

– Vi tyckte att det saknades en kulturklubb i Stockholm där olika konstuttryck och människor från olika generationer möts, säger Amanda

Ekberg som driver Livsbistron med sin syster Julia.

Systrarna, som sedan tidigare har erfarenhet från kulturvärlden och restaurangbranschen, vill främst ge plats åt konstnärer i början av sin karriär, men välkomnar även mer etablerade.

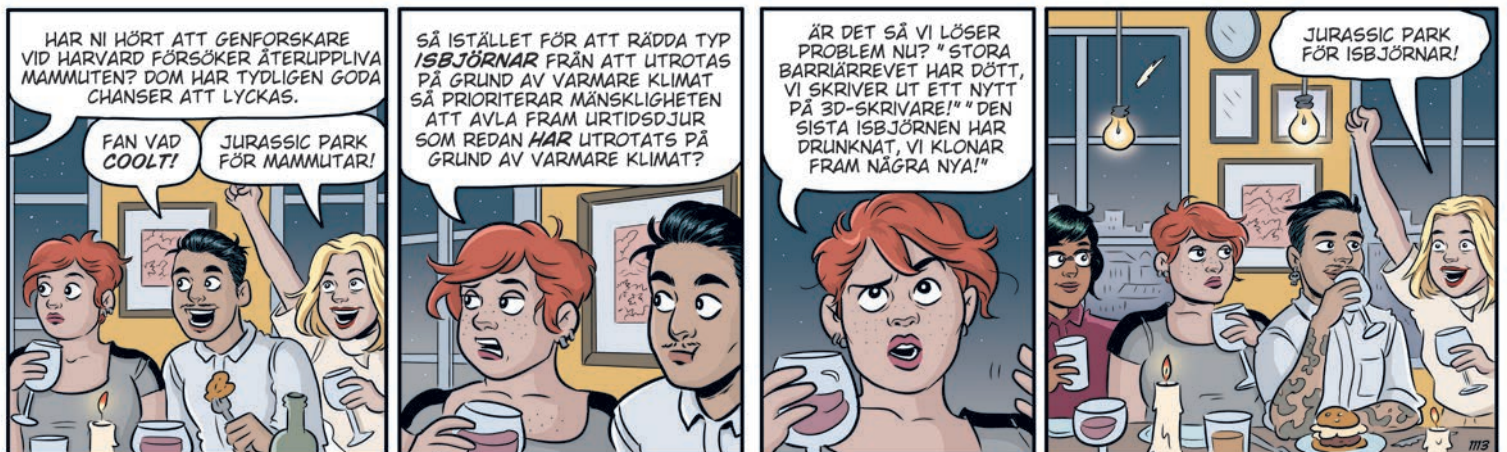
Premiären hölls på Beer Pot på Södermalm i början av december,

med bland annat videokonst, ljusinstallationer, musik och veganmat. Nästa temakväll blir i Spegelsalen på Berns i januari och går åt det klassiska hållet med bland annat en stråkkvartett.

Håll utkik på Instagramkontot @livsbistron för kommande evenemang.

MARIA HAGSTRÖM

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

DÅTID STHLM JANUARI 1969

STOR-STOCKHOLMS KRISTNA ungdomar har den gångna julen gått ihop och serverat 1 000 portioner mat per dag till några av Stockholms 5 000 hemlösa. Mest stöd och hjälp behöver "skilsmässogubbarna" som bor på härbärgen och ungarshotell.

De första sex, av totalt nio, nya ambulanser som Landstinget beställt är utrustade med syrgasutrustning och en elektrisk slemslug.

På Stockholms borgarskola kan man gå kurs i maskinskrivning och stenografi. Prospekt för befrielse av terminsavgiften fås på begäran.

Över 1 200 personer dog i trafiken 1968, enligt Trafiksäkerhetsverkets statistik. Av dem var 361 mc-förare, 250 bilpassagerare, 210 cyklistar eller mopedister, 203 fotgängare och 27 övriga trafikanter.

Efter två missöden under första dagen som det nya företaget KSL ansvarar för driften av Saltsjöbanan, konstaterar de boende i Saltsjöbaden att "det var bättre på Wallenbergs tid".

Kanadensisk lax, hel eller halv utan huvud, kostar 9.50 per kilo hos Ica.

På Södersjukhuset föder Ulla-Britt Jansson fyringar efter att ha genomgått en hormonbehandling för att bli gravid.

Aktion Alternativt samhälle avslutar sin aktion på Konstfack.

Tv-reporter Anders Pontén erkänner att det var han som torkade fötterna på den amerikanska flaggan vid nyhetsinslaget från maoisternas kontor i Göteborg. Han är kallad till Stockholm för samtal med tv-ledningen.

Ingmar Bergman och Federico Fellini berättar att de ska göra en film tillsammans.

STILSKOLAN LE FEMME på Nybroka-
jen 14 erbjuder kurs i värdinneskap. Etikett, inre säkerhet, mannekäng-
gång, umgängespsykologi och värd-
inneskap är några av ämnena.

Reklamtecknare Edmund Granberg fyller 50 år.

En tjänsteman döms att betala 225 kronor i böter för att ha vägrat betala en taxiresa med förklaringen

att "taxichauffören var oartig".

Vingresor söker färdledare. Den sökande ska enligt annonsen "klara av grupparrangemang, skaffa biljetter, hyra bil, ge tips på bra restauranger och ovanliga rätter".

Ragnar Hilding är ny chef för Rikskriminalens narkotikarotell.

Officersförbundsbladet skriver en

FÖRSÄKRINGSKASSAN misstänker att det finns ett mindre antal läkare i Stockholm och Södertälje som sjuk-skriver friska människor för att dessa ska kunna erhålla sjukpenning. Skylt i garderoben på ett sjukhus i Stockholm: "Garderobiären äger endast utlämna till förvaring mot-tagna klädesplagg eller dylikt mot

lokalerna är för trånga och uppfyller inte sanitär standard.

En mor och dotter grips på NK, de har stulit kläder och smycken för 10 000 kronor.

I en fönstersmyg i ett rivningshus på Målargatan 1 hittas en tio dagar gammal bebis, en flicka. Hon finns nu på Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. Inget spår efter föräldrarna.

Hep Stars skatteskuld på 950 000 är nästan betald.

Anders Carlberg slipper åtal för Kårhusockupationen. Trots att han utpekats som potatistjuv – det försvann potatis och andra matvaror från Kårhusets restaurang under ockupationen – har inte utredningen lyckats styrka hans inblandning.

Dubbäckarna ökar kostnaderna för gatureparationer i Stockholm med tio miljoner.

Efva Attling, 16 år, go-go-girl och fotomodell från Högdalen i Stockholm, är veckans tv-flicka."

ULF STOLT

DUBBDÄCKEN ÖKAR KOSTNAD- DERNA FÖR GATUREPARATIONER I STOCKHOLM MED TIO MILJONER.

artikel om att de tror att de långhåriga "espresso- och haschungdomarna" ingår i en kriminell plan mot Sverige och utgör ett hot mot rikets säkerhet.

Banktjänstemannen Sophie Degardh från Stockholm är en av dem som överlevde SAS-planet Sverre Vikings krasch i havet utanför Los Angeles kust. 30 räddades, 11 saknas och 4 är döda.

avlämnande av den vid plaggens emottagande utlämnade nummerbricken".

Rådhusrätten ger Anne-Marie Bugge rätt mot tvättmaskinsförsäljaren – hennes tvättmaskin var inte flyttbar, som säljaren angett.

Barnavårdsnämnden stänger Sci-entologernas daghem på Birkagatan 33 – personalen saknar utbildning,

JAN

1987 Krigsmaterialinspektör Carl-Fredrik Algernon – vid tidpunkten utredare i den så kallade Bofors-affären – faller framför ett tåg i tunnelbanan och avlider.

2002 Fadime Sahindal hedermördas av sin egen pappa i Uppsala. För att hon vägrat att bli bortgift och för att familjen inte uppskattar hennes "västerländska livsstil".

1967 Gustav Jonsson lanserar, med sin doktorsavhandling om Skåpojkar-nas hemförhållanden i barnbyn Skå på Färingsö, uttrycket "det sociala arvet".

BRILJANT:

Bäst i orten

.....
Jami Faltin, 17 år från Flemingsberg, är korad till Ortens bästa poet 2017.
.....

DIKTEN HANDLAR OM mitt eget liv, vad jag sett, hört och känt och det kommer från hjärtat. Den börjar med raderna "Jag vet redan era fördomar". Jag ville skriva om romernas situation eftersom jag är finsk rom. Innan jag började gjorde jag research och pratade med både mamma, pappa och mormor och läste på om romernas historia.

– Jag skrev dikten i omgångar, skrev ner vartefter jag kom på i anteckningar i mobilen. Sen jobbade jag vidare med den på kvällarna efter skolan – bytte plats på orden tills det kändes bra. När orden rimmar kommer de ut på ett bättre sätt och är också lättare för örat att ta till sig.

– Det var en vän till mig som tipsade om tävlingen och jag har aldrig skrivit dikter tidigare, däremot en hel del rap och mina förebilder är gamla rappare som Tupac och Cheek.

– Jag var nervös innan tävlingen, men så fort jag sagt första ordet i dikten så släppte det. Ord har en bra kraft när jag vill uttrycka mig. De blir också en slags terapi för den ilska jag känner när jag till exempel blir visiterad av polis eller vakter när jag går ut från ett köpcentrum, bara för att jag är rom.

– Med dikterna har jag hittat en plattform – ett sätt att föra ut en röst för ett folk som inte har hörts. Jag hoppas att det kan inspirera andra romska ungdomar att våga vara sig själva och kanske också uttrycka sig med poesi eller musik.

– Jag går programmet för måleri på Sågbäcksgymnasiet i Hud-dinge, mina kamrater var stolta och glada över att jag vann tävlingen och en lärare från Finland gratulerade mig lite extra. Pengarna jag vann tänker jag hjälpa familjen med, jag har tre småsyster.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Gör en kulturgärning!

Gå på bandy mitt i stan på mysiga Zinken! **Välkomna!**

2017-12-30, kl 14.00

Hammarby-Bollnäs

2018-01-21, kl 14.00

Hammarby-Edsbyn

2018-01-07, kl 14.00

Hammarby-Sirius

2018-02-13, kl 19.00

Hammarby-Villa/Lidköping

2018-01-13, kl 14.00

Hammarby-Vetlanda

HAMMARBY
BANDY

Biljetter hittar du på
www.hammarbybandy.se

"Där finns kurslitteratur för allt från jurister till poliser."

NAMN: Cecilia Rudbäck

YRKE: Bibliotekarie och enhetschef

ÅLDER: 52 år

BOR: Farsta

Varför har du så bråttom?

– Jag måste hinna med tunnelbanan eftersom det kommer hantverkare hem till oss, vi har en hel del som ska fixas.

Var jobbar du?

– På Södertörns högskolebibliotek som ligger inne på campus. Jag har jobbat där i ett och ett halvt år och det är det roligaste jobb jag haft. Där finns kurslitteratur för allt från jurister till poliser.

Vad är det som gör jobbet så kul?

– Stämningen och blandningen av studenter.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

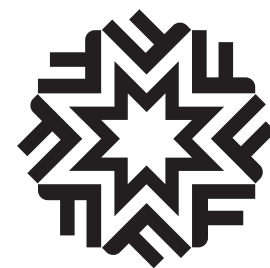

Åsa Sjöström

Silent Land

Åsa Sjöström är en av Sveriges mest hyllade dokumentär- och pressfotografer. Hon har en förmåga att komma människor nära och tar bilder som går bortom det uppenbara. Som får åskådaren att stanna upp och dröja kvar. *Silent Land* är en skildring av livet i Moldavien, ett av Europas fattigaste länder och också ett av de mest okända. Åsa Sjöström har som fotograf besökt landet upprepade gånger sedan mitten av 00-talet. När hon återvände 2014 slogs hon av att något var väldigt annorlunda. Moldavien hade blivit tyst.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet sön-ons 9–23, tor-lör 9–01 | fotografiska.se

Fotografiska